

11, 91.

1, 390.

H
F

Ex

A
S.

64.
DE BELLO
BOHEMICO
FERDINANDI II.
CÆSARIS

AU SPICII S

FELICITER GESTO
COMMENTARIUS,

Ex quo seditiosissimum Calvinianæ sectæ ge-
nium, & præsentem Europæ statum
licet agnoscere:

AUCTORE

AUBERTO MIRAE OBRUXELLENSI,
*S. Theologiæ Licentiato, Protonotario Apostolico, & Sere-
nissimæ ISABELLAE CLARAE EVGENIAE,
Hispaniarum Infanti, à Sacris Oratorij.*

Editio altera auctior & emendatior.

COLONIAE AGRIPPINAE,
Imprimebat Henricus Krafft.

ANNO M. DC. XXII.

IL

D

S

AR

H

acc

den

ius,

del

uita

fidi

ILLVSTRISSIMO ET REVE-
rendissimo Domino

D. L V C I O
S A N = S E V E R I N O

S. R. E. CARDINALI

ET

ARCHIEPISCOPO SALERNITANO.

HÆRESYS omnium
vitiatorum mater est ac ia-
nuæ : qua nihil pestilen-
tius, aut magis exitiosum
Reipublicæ Christianæ

accidere vnquam potest. Habet ea qui-
dem pietatis speciem, sed virtutem e-
ius, si Apostolo credimus, abnegat ; fi-
delitatis præuaricationem gignit ; ci-
uitates, populos, prouincias, regna per-
fidia suæ contagio maculat, labefa-

2. Tim. 3^a

A 2

Stat,

Etat, euertit. Quæ quidem mala omnia quàm certò Hæresim comitentur, ne præteritorum sæculorum vulnera refricemus, post *Caluinismi* ortum, GALLIA, SCOTIA, BELGICA, GERMANIA, BOHEMIA, MORAVIA, aliæque prouinciæ, olim sub S. Sedis Apostolicæ magisterio florentissimæ, nostra patrumque memoria, suo malo testatum reddiderunt.

Vt à GENEVA, illa sentina ac Lerna sectariorum, ordiamur, vix eam in urbem *Caluinus* pedem intulerat, cū & Antistitis & Allobrogum Ducis omnem dominatum rebellis excussit. 1535. Id anno superioris sæculi tricesimo quinto contigit: quo tempore *Franciscus I.* Galliarum Rex, superatis Alpibus, *Emanueli Philiberto*, Sabaudia Ducis, Augustam Taurinorum, multaq; alia oppida eripuit: vnde ingentes paulò post bellorum causæ exstiterunt, præsertim cū *Franciscus Sfortia*, Insubriæ Princeps, per eos dies sine prole defunctus, *Carolus V.* Cæsarem illius prouinciæ heredem scripsisset. Ita nimirum truculenta ista secta, qua nulla
vnquam

vnquam atrocior, aut ad turbas cien-
das aptior, iam inde à prima infantia,
dissidijs Principum, cæpit crescere, &
lapsu temporis porrò creuit in immē-
sum. Anno proximè sequenti, *Geneua* 1536.
sui iam iuris per tyrānidem facta, cum
vicinis *Bernensibus*, alijsq; Heluetiorum
pagis pactum iniit, quod hodieq; per-
durat; malo certè exemplo, quodque
aliæ postea ciuitates, magno Principū
damno, sunt æmulatæ, aliæ conantur,
excusso iugo, æmulari.

Ex antro & lacu Lemano pestilens
Hydra in GALLIAM progressa, regnū
tot sæculis florentissimum seditioni-
bus ac bellis tantum non euertit. Sub 1560.
annum salutis millesimum quingen-
tesimum sexagesimum, *Hugonotti* (quo
ominoso nomine Calvinianos Franci
designant) apud ^{Mantua} Nannetes in Britan-
nia Aremorica, haut veriti sunt, per
effrenem atque inauditam hætenus
audaciam, impia conferre capita ac
consilia de regno illo omnium nobi-
lissimo ad Helueticum regimen effor-
mando. Nec vna alteraue regni pro-
uincia ex eo tempore nefandam con-

iurationem suis finibus continere potuit: nobilissimas quasque prouincias & vrbes capere aut tentare placuit. In his ^{Rouennæ} *Rotomagum*: quod dum Antonius *Borbonius*, *Nauiarræ* Rex, obsidet, ictu sclopi è muro tactus perijt.

Princeps *Condæus*, eius frater, qui se ditiosis dux erat, auxilijs Germanorum subnixus, ausus & *Lutetiam Parisiorum*, regni caput, obsidere: quæ & perijisset, nisi *Philippus II.* Rex Catholicus Regi Galliaë, leuiro suo, ex Belgica suppetias misisset, quibus *Condæum* ad *Druidum* urbem consecutus commisso prælio superauit, captiuumque abduxit.

^{Aleianus} *Aurelianum* ad *Ligerim* urbem amœnissimam omitto: quam dum obsidet *Franciscus* Dux *Guisius*, pro Rege *Vicarius*, *Poltratus* *Guisium*, in traiectu fluminis, sclopo lethali peremit. Auctorem facinoris ac suaforem *Theodorum Bezam*, qui intra urbem erat, parricida, post quæstionem tormentis habitam, nominauit: quem *Bezam* constat & de *Catharina Medicea*, Regina matre, cum omni prole Regia, è medio

è medio tollenda non semel confilia
agitasse.

Vt de priuatorum cædibus nihil di-
cam, vel ipsi Hugonotti suis in li-
bris fatentur, intra vnus anni spa-
tium, religiosi sexus vtriusquemillia
viginti quatuor mactata, virgines
coniugesque supra duodecim mil-
lia violatas, templa vicesies mille,
monasteria bis mille, hospitalia no-
naginta euerfa: denique in decenna-
li illo bello ciuili, bismillena millia,
seu duos hominum, omnis digni-
tatis, sexus, & ætatis milliones vtrim-
que perijisse.

Ex continente in SCOTIAM,
Britanniæ insulæ partem, transea-
mus. Prouinciam hanc, iam inde
à Victoris I. Pontificis Romani tem-
poribus, Christi doctrina imbu-
tam, *Ioannes Knoxus*, Caluini discipu-
lus, foedissimè primus infecit ac cor-
rupit, sectæ *Puritanorum* ea in insu-
la conditor; quos sulphureo esse in-
genio, *Iacobus* maioris Britanniae Rex
dictitare solet, MARIA STVAR-
TA Regina, Iacobi mater, suo id

malo didicit : quorum quidem tyran-
nidem verita, cum in Angliam ad *Isa-*
bellam Reginam, patris amitinam, se
contulisset, confictis per eosdem cri-
minibus, contra leges omnes diuinas
& humanas, in custodiam est tradita:
1566. vt ibi demum post annorum viginti
carcerem, in arce *Frodingia* XII. Ka-
lendas Martij capite plecteretur. De
clancularijs ac vetitis coitionibus, de
mucronibus eidem *Iacobo* Regi non se-
mel intentatis, de templis ac monaste-
rijs toto regno funditus excisis, dicent
alij.

In BELGICAM nostram ex Insula na-
uigemus. Belgis pro PHILIPPO II.
Rege Catholico *Margarita* Parmæ Dux
præerat. Ea contempta, *Geusij* (ne ab
Hugonottis & Puritanis vincerentur)
vnius Caluini patris vna soboles, an-
no supra millesimum quingentesimū
1566. sexagesimo sexto, motus concitare cæ-
perunt, Diuorum imaginibus *Antuer-*
pie, *Gandau*, *Tornaci*, *Valentianis*, in *Geldria*
item, *Hollandia*, *Zelandia*, *Frisia*, & alibi è
templis, mense Augusto, deturbatis.
Ad arma deinde ventum est : & ne
quid

quid ad scelus deesset , annis aliquot 1581. die
 post, Batauorum, Frisiorum, aliorum- 26. Iulij.
 que populorum foederatorum Ordi-
 nes coniurati, PHILIPPVM Re-
 gem, ob violatas (vt falsò spargebant
 & calumniabātur) imperij leges, prin-
 cipatu excidisse pronuntiarunt. Quod
 quidem nefarium decretum hodieq;
 armis non minùs pertinaciter quàm
 stolidè tueri conantur.

At verò vnicum istud exemplum
 suffecerit ad Reges ac Principes, cuius-
 cumq; demum sint religionis, exci-
 tandos, vt ab isto Calvinianæ sectæ ge-
 nio sibi caueant, & seposita omni si-
 multate, sua ac finitimorum Princi-
 pum iura concordibus animis tuean-
 tur. Alioquin, quod annis superiori-
 bus, decretis etiam editis, ausi sunt
Bataui, & nuper *Bohemi*; audebunt & *Hugo-*
notti in Francia, *Puritani* in Britannia, &
Reformati (vt homines moribus defor-
 matissimi sese indigetant) in Saxonia:
 nec deerit occasio, nec auctor. Enim-
 uerò, eo ipso tempore, quo ista com-
 mentabamur, id ausi sunt ^{in Re. Julla} *Rupellani* in
 Gallia: qui indictis contra mandatum

Regium comitijs, nouam in intimis regni visceribus Rempublicam sibi constituissent, nisi LVDOVICVS XIII. Rex Christianissimus, armis iustissimè contra rebelles sumptis, præuenisset, & facinus occupasset.

Apud RHÆTOS seu GRISONES, rebus per *Salicos* Venetorum fautores turbatis, *Suingliani Ioannem*, Episcopum Curiensem, *Rudolphum Plantam*, & alios exilio mulctarunt; *Nicolaum Ruscam*, integerrimæ vitæ sacerdotem Sondriensem, dira morte sustulerunt, alios insuper non paucos Catholicos varijs poenis affecerunt. Et verò plures supplicijs afficere aut pellere parabant, nisi *Iacobus Robustellus*, *Ioannes Maria Parauicinus*, & alij nobiles viri Catholici *Vallem-Telinam* occupassent.

Apud BATAVOS Gomaristæ in Arminianos, suos ante focios ac commilitones, barbarie plusquam Turcica hodieque sæuiunt.

In GERMANIA, falso Euangelicorum titulo tecti, foedus inter se anno 1607. no M. DC. VII. contra Imperij decreta

creta inierunt, in comitijs magna arte
lites seruerunt, & quibus intra limi-
tes Imperij, iuxta veteres leges, ne
commorari quidem licebat, ceteris
imperare, & veteres inquilinos, Ca-
tholicos inquam & Confessionis Au-
gustanæ homines pellere, omnia de-
mum euertere studuerunt. Utque ni-
hil intentatum vel inausum relin-
querent, *Fredericum* Comitem Palati-
num Rheni, quæ velut Idolum quod-
dam suum colebant, ad regium Bo-
hemix thronum euexerunt, corona
Imperiali eidem destinata: *Gabrielem*
insuper *Bethlenium*, clientem ac vasa-
lum Turcicum, ad inuadendam Hun-
gariam, excitarunt, & *Vinarienses* Sa-
xones, ob rebellionem Electoratu de-
turbatos, ad spem recuperandæ digni-
tatis euocârunt. Ut verò *Osmanem* Tur-
carum Imperatorem sibi obstringe-
rent, & copias auxiliares elicerent, *Ste-
phano Corlato* Byzantiû misso, confœde-
ratorum nomine, eidem *Filecum*, *Noui-
gradum*, *Palancam*, *Schatzinum*, aliaque
Hungariæ propugnacula obtulerunt.
Hæc & alia, aulicos inter luctus,
qui

quibus optimum Principem nostrum
ALBERTVM, magno orbis Chri-
stiani damno, nuper defunctum pro-
secuti sumus, & porrò prosequimur, a-
nimo versans, istum DE BELLO
BOHEMICO Commentarium ho-
ris subcesiuus digessi, quem nunc ad
Te, ILLme & REV.^{me} DOMINE,
reuerens adfero.

Quòd vt facerem, singularis illa tua
humanitas, quam coram in vrbe pa-
tria expertus sum, & placidissimi sua-
uissimique mores, pietas item priuata
ac publica, quam vniuersa BELGICA
nostra, cum admiratione spectauit,
me impulerunt. Celebrant enim ho-
dieque eximiam vestram modestiam,
suauis quadam grauitate temperatam,
adhæc virtutem, candorem, & integri-
tatem sacri iuxta ac politici nostratiū
ordines.

Neque id sanè mirum videri cui-
quam debet, vt *fortes creantur fortibus*, à
nobilissimis profectum maioribus,
præstantissimam probissimamque in-
dolem ac virtutem ab iisdem traxisse.
Nam quis nescit, maiores olim tuos
magnam

magnam Calabriae partem, unà cum Principatu SALERNITANO tenuisse? Quis ignorat hodieque nobilissimum BASINIANI Principatum, (qui inter regni Neapolitani Grādes, ut loquuntur, est primus) illustrissimos SAPO-NARIAE, & CLARI-MONTIS Comita-tus, aliosque amplissimos titulos ab ILLUSTRISSIMAE ac REVERENDISSI-MAE D. VESTRAE nepotibus posside-ri? Taceo gentis vestrae Cardinales tres laudatissimos, STEPHANVM, FREDE-RICVM, & ANTONIVM; omitto RO-BERTOS, ROGERIVM, VVENCES-LAVM, & alios suprema militari praefectura clarissimos; ut qui sciam,

Et genus & proavos, & quae non feceris ipse,
vix tua Te censere. Virtutem, quae sola verè nobilitat, solam praec oculis habes, & probus audire mauiis, quàm illustri genere natus. Agnouit id PAVLVS V. Pontifex Maximus, qui Te, post Saler-nitanum Archiepiscopatum multis lustris laudatissimè rectum, apud san-ctissimos Principes nostros ALBER-TVM & ISABELLAM CLARAM EVGE-MIAM Nuntij Apostolici munere fun-
gi vo-

gi voluit; agnouit & GREGORIUS XV. magnus integritatis æstimator, qui Te nihil tale cogitantem, nedum ambientem, initio sui Pontificatus, Romam euocauit, & Vaticano Senatu, adeoque Vrbe & Orbe toto applaudente, sacra purpura donauit. Plura nõ addo, ne aut gratiam captare, aut palpare videar: vnũ venerans Deum precor, vt plures Ecclesiæ Romanę, adeoque Reip. Christianæ SAN-SEVERINOS largiatur. In quo voto finio, cetera in pectore recondens. Bruxellis postridie Kal. Ianuarias, anno salutis M. DC. XXII.

ILL^{mæ} ac REV^{mæ} D^{nis} V^æ

deuotissimus cliens

AUB. MIRÆVS.

DE BEL

DE BELLO
BOHEMICO
FERDINANDI II. CÆSARIS
A V S P I C I I S
FELICITER GESTO
COMMENTARIUS.

DE fœda ac detestanda Rebel-
lione, quæ bina regna, *Bohemiæ*
& *Hungariæ*, & quatuor am-
plissimas prouincias, *Mora-*
uiam, *Silesiam*, *Lusatiam*, & *Au-*
striam, vno velut diluuiò inuoluit, dictu-
rus, non vtar præambulis, nec vel vllum ad-
hibiturus sum verborum circuitum. Rem
ipsam statim aggrediar.

Anno salutis millesimo, sexcentesimo, *Ann. 1618.*
decimo octauo, dum MATTHIAS Impe-
rator Viennæ afflictiore valetudine lan-
guet, & Posonij in comitijs diei indictio, qua *Bohemi re-*
FERDINANDI, iam tum proclamati ele- *bellant.*
ctique Regis Hungariæ, coronatio cele-
branda esset, omnium expectatione diutius
extrahitur; *Bohemi* coniuurati (quorum prin-
ceps

*Viros tres
primarios
è fenestra
deturbant.*

ceps erat MATTHIAS Comes Turrianus) globo armatorum facto, arcem Pragensem, cum armamentario ac curia regia, die 23. Maij occupant, inque conclaue (quod Cancellariam vocant) vi irrumperentes, *Guilielmum Slauatam*, Camerae Bohemicæ Præsidentem, *Iaroslauum Borzitam*, regni Marscallum, & *Philippum Fabricium*, Secretarium, è fenestra deturbant, altitudine quadraginta amplius cubitorum. Omnes tamen salui atque incolumes, Deo suos protegente, magna omnium admiratione euaserunt.

Bohemis rebellibus postea accessere *Morauia, Silesia, Lusatia, Austriaci superiores*, ac demum *Hungari*, GABRIELE BETLENIO Transiluaniae Principe, Turcarum cliente ac vasallo, ad spem regni Hungarici euocato. Sed & OSMANES, Turcarum Sultanus, Christiani nominis hostis hereditarius, per legationes est sollicitatus, *Paleso, Corlato*, & alijs Constantinopolim missis: oblatumque illi tributum annuum, modò prouinciarum sex confœderatarum protectionem, aduersus FERDINANDVM, susciperet. Nimirum hic genius sectæ Calvinianæ est proprius ac perpetuus, viam Turcis sternere: quod *Guil. Reginaldus* in suo Caluino-Turcismo abundè docuit, vt de emblemate illo apud *Geusios* in Belgio, & *Hugonottos* in Gallia vsitato nihil dicam, quo se Turcis potius quam

quàm Papistis accessuros, non minus stultè
quàm impiè profiteri solent.

Ceterum Bohemos, aliosque rebelles
MATTHIAS Cæsar eiusque successor FER-
DINANDVS, missis primùm legatis ac litte-
ris, ad obedientiam reducere sunt conati:
quod cum frustra tentassent, ad apertum
vtrimque bellum ventum est, magno vni-
uersæ Europæ motu.

Anno 1619. MATTHIAS Imperator,
nulla relicta prole, die 20. Martij Viennæ
moritur. ALBERTVS Belgarum Princeps, à
IOANNE SVICHARDO, Archiepiscopo
Moguntino, & alijs Electoribus delatum
Imperium, raro & laudabili exemplo, res-
puit. FERDINANDVS itaque, Caroli Ar-
chiducis filius, ex Anna, Alberti Bauariæ
Ducis filia, Matthiæ patrueli suo, à Septem-
uiris Francofurti congregatis, die S. Augu-
gustini, qui est 28. Augusti, sufficitur. Ei-
dem prouincias omnes Austriacas, per obi-
tum Matthiæ fratris ad se deuolutas, idem
ALBERTVS, inaudita hæctenus liberalita-
te, viuens celsit, in bonum Ecclesiæ ac Rei-
publicæ Christianæ. Libet hic subnectere
que de XII. Cæsaribus Austriacis nuper scri-
psi, in gratiam curiosi Lectoris.

GENS AVSTRIACA velut fato quodam
ad Imperium orbis terrarum nata, duode-
cim continua penè serie Cæsares Augustos
B dedit,

*Matthias
Imp. mo-
ritur.*

*Ferdinan-
dus II. suc-
cedit.*

*XII. Cæ-
sares Au-
striaci.
Rudol-
phus I.*

dedit, magno vniuersæ Reip. Christianæ commodo. Primus supremum istud honoris & gloriæ fastigium RVDOLPHVS Habsburgensis apud Heluetios Comes, anno partæ salutis 1273. familiæ suæ intulit, & gentem sceptris regnisque fatalem propagavit. Quo merito? In Dei Opt. Max. consulta inquirere nefas esse scio, nec faciam: sed non est inquisitio, quæ superiorum ætatum historici litteris consignarunt, commemorare.

An. 1261. in modica adhuc fortuna, & non nisi Comes Habsburgensis, multiplex veræ pietatis ac religionis studium RVDOLPHVS prætulit: cui secuturam decursu temporum magnitudinem vaticinia vocesque diuinæ adscripserunt. Venatum fortè, die pluuiis, & vijs fractis ac fordentibus, eques iuerat. Ecce Parochus, SS. Eucharistiam extremum ægro solatium laturus, torrentis ad ripam, pedes occurrit. Quo viso pijsimus Comes, non sine indignatione, equo defilit, & *Me vebi, inquit, Te qui Saluatorẽ meum portas, pedibus incedere, indecorum sit atque impium. Conscende itaque, & equum hunc cape.* Paret Sacerdos, & præeuntem Comes, capite nudato, piè sequitur, atq; ad humile ægri tugurium deducit,

Sacerdos, ad templum redux equum restituere cùm vellet, *Absit, inquit, vt illum ego*
equum

equum conscendam, quem scio Dominum & Creatorem meum gestasse. Quod si præter merita, hæc tibi à me venire censes, teque adeo munere isto indignum, pios in vsus conuerte. Illi nempe ego dedi ac dicaui, à quo mihi honores, opes, vita, & anima. Parochus itaque munus admisit, & mente diuinitus monita, Comiti bene abeunti dixit, simulque Imperium orbis terrarum ipsi ac posteris prædixit.

Postero die R. V D O L P H V S ad *Farense* monasterium (quod inter Tigurū & Aquas situm, Lindemago adiacet) se contulit, virginem sanctimoniam, propinquam & ætate grandem inuisurus. Quæ ubi eū vultu sereno excepisset, *At tibi ego, inquit, hesternò die Numen celeste placatū beneuolūq; redditum denuntio, proq; pietatis ac liberalitatis officio, tibi posterisq; tuis summū in terris honorē ac fastigiū promitto. Perge porro, atq; vt cœpisti viam insequere.*

Parochus verò postea, cū V V E R N E R O Moguntino Archiepiscopo, & S. R. I. Electori, à Sacris ac Secretis esset, crebros de R. V D O L P H O sermones, non solum apud herum, sed alios quoque Principes habuit, eius virtutes ac pietatem laudibus in cælum efferens. Quo factum, vt agente in primis eodem Electore Moguntino, Imperator anno. 1273. renunciaretur. Sic ferè Franciscus Guillimannus lib. 6. Hist. Habsburgicæ, ex antiquis & probæ notæ codicibus

bus manuscriptis. Alij ad Sueuicam Vatem hæc referunt: quidam & somnio sequentis noctis (qualia non pauca, à Deo immilla, in sacris profanisque historijs legimus) Comitem ipsum diuinitus edoctum scribunt. Vt vt sit, res illa certa est ac rata, & fidem etiam ab euentis (quæ certissima vaticiniorum interpretatio) nunc habet. Itaque nemini mirum videri debet, Calvinianos, sectæ Berengarianæ propugnatores acerrimos, Serenissimam Familiam AVSTRIACAM (quæ vt Deo in primis magnitudinem suam debet acceptam, sic cultus eiusdem, in V. Sacramento, est studiosissima) tanto odio profequi: quamquam frustra, irritoque semper conatu, Deo scilicet illam protegente.

Ceterùm RVDOLPHVS Cæsar creatus, Ottocarum Bohemiæ Regem potentissimum bello vicit; & prouincijs, quas is stante Interregno occuparat, recuperatis, ALBERTO filio suo maiori Austriam, Stiriam, & Carniolam, RVDOLPHO natu minori Sueuiam, & MAINHARDO Tirolesium Principi Carinthiam anno 1282. in comitijs Augustanis contulit. Obijtque plenus gloriæ anno 1291. Spiræ Nemetum conditus. Obseruatum à Gilberto Genebrardo in Chronologia, & alijs, Familiam Austriacam eo ipso tempore orbi Chri-

bi Christiano diuinitus datam, quo Otto-
mannica publico damno emerfit.

RUDOLPHVM secutus est ALBERTVS
I. filius, qui Adolphum Nassauium, prælio
victum, regno exuit, obiitque anno 1308.
Spiræ itidem sepultus.

Albertus I.

FREDERICVS cognomento PVLCHER,
Rudolphi nepos, Rex Romanorum, eo no-
mine Tertius, anno 1314. eligitur, & a Io-
anne XXII. Papa confirmatur. Cum LV-
DOVICO IV. Bauaro collega an. 1325. transf-
egit, vt pari vterque potestate imperaret.
Obijt anno 1330. conditus in Carthusia
Marbacensi à se condita, apud Viennam
Austriæ.

*Fredericus
Pulcher.*

Succenturiati deinde Luceburgici; quos
ALBERTVS II. Sigismundi Imperatoris
gener, excepit: cui, intra vnus anni spa-
tium, tria regna, Bohemię, Hungarię, & Ro-
manorum, rara quadam felicitate, obtige-
runt. Viuere desijt an. 1439. Albæ in Hun-
garia.

*Fredericus
IV.*

Exinde sobrinus illius FREDERICVS
cognomine LONGÆVVS scepra tenuit,
quo nullus Cæsarum, post Octavianum Au-
gustum, diutius imperauit, quique postre-
mus ex Germanicis Imperatoribus in vrbe
Roma coronam Imperij accepit. Obijt anno
Christi 1493. Imperij 53. ætatis. 78.

Reliquit is filium MAXIMILIANVM eo

Maximilianus I.

Maximilianus I.

nomine Primum, qui potentiam istam, toti hodie orbi formidabilem, in Austriam gentem transtulit, *Maria Burgundica*, *Caroli Audacis* filiae, matrimonio auctus. Dignus profecto ea fortuna Princeps, utpote virtutibus, & animi magnitudine, itemque benignitate, cum optimis quibusque omnium saeculorum Principibus comparandus. Is filium reliquit *Philippum* cognomento *Pulchrum*, cui *Ioanna* vxor, *Ferdinandi Regis Catholici* filia, Hispaniam, cum India, dotalem attulit. Vita excessit Maximilianus an. 1519.

Carolus V.

MAXIMILIANO in Imperio successus est ex Philippo filio nepos CAROLUS V. vero elogio Maximus, cuius laudes leuiter hic libasse, sit detraxisse.

Ferdinandus I.

Max. II.

Rudolphus II.

Rudolphus II.

Ferdinandus II.

Ferdinandus II.

Carolus porrò FERDINANDUM fratrem, Ferdinandus filium MAXIMILIANVM, eo nomine Secundum, Maximilianus RVDOLPHVM II. itidem filium, Rudolphus MATTHIAM fratrem habuit successorem. Patrueli suo, Viennæ an. 1619. die 20. Martij defuncto, successit FERDINANDVS II. Cæsar, à Septemuiris Francofurti congregatis, die 25. Augusti, electus. Cui prouincias omnes Austriacas, per MATTHIAE fratris obitum ad se deuolutas, ut dixi, cessit ALBERTVS, Belgarum Princeps; raro sanè ac laudabili exemplo, si vniuersæ

uerſæ Reipublicæ Chriſtianæ bonum ſpe-
ctemus, vt is ſpectauit.

Optimo itaq; iure DOMVS AVSTRIACA
ROMANORVM IMPERATORVM (quos
nouem continua ferie dedit, & plures, vt vo-
uemus, dabit) PARENS AC NVTRIX, fren-
dente nequidquam inuidia nuncupatur.

*Hic priſcæ PIETATIS bonos. Nec terminus
vnquam*

AVSTRIACAE ditionis erit, quã Suenica Vates,
Fatidicaque pius firmavit voce Sacerdos.

Haut abs re fuerit his ſubiũgere Progno-
ſticõ, quod Ioãnes Ranzouius, natione Danus,
in libro ſuo Colonie 1585. edito cõmemorat.

Friderici II. Imperatoris Astrologus, ab eo in-
terrogatus, cur tantum honoris Rudolpho Hab-
purgensi Comiti pauperi, in aula ſua tunc verſan-
ti, exhiberet; reſpondit: Mortuis tuis filijs, quo-
rum adhuc decem ſuperſunt, ipſe & poſteri
eius ad tua regna peruenient. Nam anno Chri-
ſti 1273. Kalendis Octobris, RVDOLPHVS à
Germanis Principibus Francofurti, in Regem
Romanum eligitur, cum Baſileã obſideret. Et hodi-
erno adhuc die videmus RVDOLPHI poſteros re-
gnum Neapolitanum, & Ducatũ Austria & Sue-
uie, vna cum Imperio & regno Neapolitano, obti-
nere. Modernus enim Imperator ab eo ditiones hæ-
reditatis iure accepit, & Philippus Hispania Rex
ex eodem natus, regnum Siculum & Neapolita-
num nactus eſt. Haectenus Ranzouius.

*Prognosti-
con de gente
Austriaca.*

*Bohemi
Ferdinan-
dum II. ab-
dicant.*

*Palatinus à
rebellibus
eligitur Rex
Bohemia.*

Post MATTHIAE porrò Cæsaris obitum, Bohemi rebelles, dum suauem ac moderatum gētis Austriacæ dominatum prorsus excutere conantur, FERDINANDVM, legitimum Regem suum ann. 1617. iuratum ac coronatum, per summam iniuriam atque audaciam abdicant, libellis plurimis in facti defensionem euulgatis. Causa abdicationis potissima à iure electionis liberæ petita est, quod inscitè sibi factiosi arrogare sunt conati. Culpata item comitiorum regni integritas, in quibus FERDINANDVS publicè susceptus fuerat. Regem itaque nouum sibi quærentes, cum à IOANNE GEORGIO, Electore Saxoniae, & MAXIMILIANO Bauiariæ Duce, quibus regni coronam detulerant, reiecti essent, FREDERICVM V. Comitem Palatinum Rheni, die 27. Augusti, Pragæ congregati, sibi Regem elegerunt, & die 4. Nouembris coronarunt.

Mox ad arma vtrimque fortiter ventum est, & tota pænè Europa in partes tracta. Protestantes seu Euangelici (vt sese vulgò nuncupant) Germaniæ Principes confœderati (quos inter eminebant, IOANNES FREDERICVS, Dux VVirtembergæ, MAVRITIVS Landt-gravius Hafsiae, CHRISTIANVS Princeps Anhaltinus, IOACHIMVS ERNESTVS, Marchio Anspacensis, & GEORGIVS FREDERICVS, Marchio

chie
Bri
peri
v A
ma
stit
ric
Ioa
cto
tau
fec
T V
L V
qu
bis
Bo
Si
Ma
cor
tra
pec
cis
tra
ter
PV
Ec
ter
str
ero
ref

chio Durlacēsis) Palatini partibus, vnà cum
Britannis, Batavis, & Ciuitatibus aliquot Im-
perialibus, sese adiunxerunt. SAXO & BA-
 VARVS in fide, Cæsari & Imperio debita,
 magno Reipublicæ Christianæ bono, per-
 stiterunt. Saxonem iniuria propriumq; pe-
 riculum stimulabat, quòd Vinariensibus, ex
Ioannis Frederici, per CAROLVM V. Ele-
 ctoratus titulo priuati, stirpe prognatis, Ba-
 tauis, & alij per Germaniam Calviniani, spem
 fecissent recuperandæ dignitatis. ALBER-
 TVS Belgarum Princeps primò CARO-
 LVM LONGEVALLVM, Comitem Bu-
 quoium, fortissimum belli Ducem, postea
 bis mille equites, & peditum sex millia in
 Bohemiam misit. Nec defuere sororio suo
 SIGISMVNDVS Poloniæ Rex, & COSMVS
 Magnus Etruriæ Dux: quorum prior *Cosa-*
corum equitum millia quatuor oportunè
 transmisit. PAVLVS V. Pontifex magnam
 pecuniæ vim, ex Italiae decimis Ecclesiasti-
 cis collectam suppeditauit. Cumq; bellum
 traheretur, & rebellio, vt fieri solet, lapsu
 temporis incrementum sumeret, PHILIP-
 PVS III. Rex Catholicus, ne periclitanti
 Ecclesiæ aut genti suæ deesse videretur, præ-
 ter vndecim armatorum millia, quæ in Au-
 stria alebat, copiosissimum apud Belgas ex-
 ercitus, ad inuadendum Palatinatum, vi-
 resq; hostium distrahendas, conscribi iussit.

Comes Bu-
quoius in
Bohemiam
mittitur.

B 5

Mense

1619
Mansfeldius cum
suis à Bu-
quoio cadi-
tur.

Mense Iunio antequam auxiliares è Belgio
copiæ ad castra Buquoiana aduenissent, *Er-
nestus Mansfeldius* cum suis in Bohemia à Bu-
quoio vincitur ac fugatur, mille ampliùs
hostibus cæsis. Fuit ea victoria fanè perop-
portuna, ad FERDINANDI II. Cæsaris ele-
ctionem accelerandam, & ad *Matthæum* Co-
mitem Turrianum à Viennæ obsidione re-
uocandum.

Idem Buquoius, initio mensis Nouem-
bris, mille circiter Hungaros, qui Danu-
bium transmiserant, in prælio occidit, re-
liquis bis mille fugatis.

Arminia-
norum &
Gomarista-
rum factio-
nes.

Caluiniana porrò Hæresis, qua nulla vn-
quam crudelior aut pestilētior exstitit, non
contenta Catholicorum cædibus, nec eo-
rum sanguine per Bohemiam vicinasque
prouincias satiata, hoc ipso anno per Ba-
tauiam in sua quoque membra, in *Armi-
nianos* inquam, seu *Remonstrantes* atrocissi-
mè sæuijt. Cæpit hoc bellum, anno cir-
citer millesimo sexcentesimo quarto, scho-
lam primò Leidensem turbare, thesibus
contrarijs de *prædestinatione*, *Gratia*, *Libe-
ro arbitrio*, alijsque fidei capitibus, per
IACOBVM ARMINIUM, & FRAN-
CISCVM GOMARVM, Pseudo-The-
ologiæ Caluinisticæ ea in vrbe Professores,
vtrimque propositis: quod postea Rempu-
blicam grauiter afflixit, & vniuersas Belgij

pro-

prouincias confœderatas mirificè turbauit.

Ante omnia , diu multumq; inter partes disceptatum fuit , an *Catechismus Heidelbergensis*, & *Confessio Belgicæ Ecclesiæ reformatæ*, vt vocant, recenseri ac corrigi deberent : quod vt fieret , *Arminiani*, Ordinum seu Statuum fauore suffulti, anno 1606. in Pseudo-Synodo Gorcomiana obtinuerunt. Durū id *Gomaristis* videbatur, vtpote qui scirent dictam *Confessionem Belgicam*, ab illa sua reformatata scilicet Ecclesia iam olim approbatam esse, & eo loco habitam, vt non de ipsa, sed ex ipsa & secundum ipsam esset iudicandum. Ex quo consequi videbant, si *Catechismus* & *Confessio* ista recenserentur ac corrigerentur, Ecclesiā suam non esse iam reformatam, vt stolidè prætendunt sed reformandā.

Hinc enata postmodū illa inter partes odia, quæ, *Gomaristis* per arma præualentibus, *Barneuelcium* postea carnificis manu sustulerunt, *Hogerbetium* & *Grotium* ad perpetuos carceres damnarunt, & centū amplius Ministros seu Prædicantes *Arminianos* in exilium abegerunt. Iusto sanè Dei iudicio, vt qui à vera veterique Ecclesia, & naturali suo Principe recesserant, à suis ipsi socijs ac confortibus plecterentur.

Animis itaque hinc inde mirum in modum exacerbatis, odijsque crescentibus, anno 1617. *Harlemum*, *Leida*, *Roterodamum*,
Gauda,

*Barneuel-
tius, Gro-
tius & alij
capiuntur.*

*Arminiani
è magistra-
tibus pel-
luntur.*

Gauda, Horna, & aliæ factionis Arminianæ ciuitates Hollandicæ, foedus inter se ineunt, & militem conscribunt, ad vim à ceruicibus suis arcendam, suaq; aduersus furiosos Gomaristarum impetus tutanda. Idem postea *Vltraiectini*, & alij fecere; magno quidem conatu, sed non ea constantia ac fortitudine qua conueniebat, si salui esse vellent. Anno namque proximè sequenti, *Vltraiectinis*, per MAVRITIVM Principem Arausionensem, in ordinem redactis, & arma ponere iussis, *Ioannes Barneuelius*, Hollandiæ Advocatus, vt nuncupant, alter veluti Cato hactenus à Batauis habitus, *Aegidius Ledenbergius*, *Vltraiectinorum* in reb. politicis moderator, *Rumoldus Hogerbetius* Leidenfis, & *Hugo Grotius*, Roterodamensis Syndicus, primaria Arminianorum capita, die 28. Augusti in Haga-Comitis, iussu eiusdem *Mauritij* capiuntur, & strictissimæ custodiæ micipantur. Audax facinus, nec Calvinianis insolens, quodque Gomaristis feliciter celsit. Paulò enim post Arminiani passim omnes ex magistratibus, publicisque functionibus, contra omnia iura ac priuilegia prouinciæ, hactenus contra Hispanos adeò decantata, sunt exturbati: *Ioannes Vtenbogardus*, aulicus apud Hagenses Prædicans, *Iacobus Taurinus*, *Vltraiectinorum* primarius Minister, *Petrus Bertius*, Professor Leidenfis, & alij

Præ-

Prædicantes Arminiani, subita illa rerum mutatione metuque perculsi, in Brabâtiâ, Galliam, ac Germaniam diffugerunt. Ex his *Taurinus*, Bilancis & aliorum libellorum contra Gomaristas auctor, altero post fugam mense, in villa suburbana apud Antuerpiam, pusillanimitate periit. *Bertius*, animo grandior ac fortior, Parisios abiit, & biennio post ad Catholicorum castra transfijt.

Hoc ipso anno, die 15. Nouembris, *Dordraci*, Hollandiæ oppido vetustissimo, Pseudo-Synodus à Calvinianis contra Arminianos est inchoata: eodemque tempore COMETA, malorum Reipublicæ Christianæ imminentium nuntius, in orbe nostro spectari cæpit, omnium sermonibus, multorum scriptis celebratus. Dordracenis decretis per legatos suos subscripserunt *Geneuenses, Heidelbergenses, Marpurgenses, Bremenses, Embdani, Nassouiani, Tigurini, Bernenses, Basileenses, Schafhusiani, & Georgius Landauen- sis in Anglia Pseudo-Episcopus*: ex quibus tamen plerique, si non omnes, domi collegas habent aliter sentientes. O discordem & Nouatoribus dignam concordiam!

Præteritam Synodum hanc scriptis suis mirum in modum præter Catholicos, Arminiani & Lutherani exagitarunt. De capitibus porrò inter Arminianos & Gomaristas controuersis quid sentiendum, eruditè docuit

Pseudo-Synodus Dordracena inchoatur.

docuit IOANNES MALDERVS, Episcopus
noſter Antuerpienſis, in ſuis Anti-Synodi-
cis, per Plantinianos an. 1620. editis.

*Finitur an.
1619. die 6.
Maij.*

*Barneuel-
tius decapi-
tatur.*

Vt porro decreta ſua Patres illi Conſcri-
pti, mitiſſimi ſcilicet ingenij homines, ſan-
guine conſignarent, paucis poſt finitam
Pſeudo-Synodum diebus, in BARNEVEL-
TIVM, quem Belgicæ prouinciæ confœde-
ratæ ſuum veluti Lycurgum hætenus co-
luerant, capitalis ſententia fertur: & con-
tempta LVDOVICI XIII. Galliæ Regis,
per Legatum ſuum Hagæ reſidentem, inter-
ceſſione, miſer die 13. Maij publicè, in area
palatij Hagenſis, infami carnificis manu de-
collatur; grata Hispanis victima, quos capi-
tali odio fuerat proſecutus. Eo enim nomi-
ne plurimùm Gomariſtis proſectò debe-
mus, quòd acerrimum ac prudentiſſimum
Catholici Regis hoſtem, de propenſione er-
ga illum falſò accuſatum, ſuis ipſi manibus
è medio ſuſtulerint.

*Ledenbergij
cadauer
ſuſpendi-
tur.*

*Hogerbe-
tius & Gro-
tius ad per-
petuos car-
ceres dam-
nantur.*

Exinde cadauer LEDENBERGII, qui ſi-
bi ipſi in carcere vim intuliſſe dicebatur,
nouo atque inaudito antea exemplo, ſale
conditum, loculoque incluſum, ex furca ſuſ-
penditur. HOGERBETIVS & GROTIUS
ad perpetuos carceres damnantur, CORNE-
LIUS MILIVS, Barneueltij gener, in obſcu-
ri nominis inſulam Zelandicam ablegatur:
Hanius Harlemenſis Syndicus, *Adolfus V V a-
lius,*

ſiſob

lius, & alij primarij in Republica viri pro-
 scribuntur. *Vtenbogardus, Greuinchouius, Vor-*
stius, Episcopus, & alij amplius centum Mini-
 stri exilio mulctantur: deniq; nobiles ac ci-
 ues Arminiani omnes publicis muneribus,
 nullo iuris ordine seruato, priuantur. O exi-
 miam Calvinianorū in suos benignitatem!
 à quibus caueant sibi, si sapiunt, non modò
Catholici, sed etiam *Lutherani, Hussitæ, Anaba-*
ptistæ, & alij cuiuscumque professionis.

*Plurimè
 proscribuntur.*

Felix, quem faciunt aliena pericula cautum.

Sed lacertos etiamnum mouent, & porrò
 mouebunt Arminiani, vtpote non caussa,
 sed ciuili ac militari potentia victi.

Ex captiuis supra memoratis, GROTIUS
 quem Ordines confederati, post cædē Bar-
 neueltij, arci Louenstienæ, cūm *Hogerbetio,*
 incluserant, miro quodam commento seu
 stratagemate, per excubias & custodias ini-
 micas, in arca seu custodia vectoria ab ipsis
 custodibus suis, sed ignaris, ex hostili custo-
 dia, & pænali carcere elatus, an. 1621. die 22.
 Martij liber euasit, ac biduo pòst saluus An-
 tuerpiam peruenit, indeq; Lutetiam se con-
 tulit; Arminianis passim applaudentibus,
 Gomaristis verò nequidquam freudentibus
 atq; indignantibus. Super qua mira libera-
 tione exstat ingeniosus Lusus poeticus col-
 legæ nostri IOANNIS HEMELARII, Cano-
 nici Antuerpiensis, typis nuper Plantinianis
 editus.

*Grotius cõ-
 sta effertur
 è carcere.*

Anno

*Pauli V. decretum de
decimis.*

Anno M. DC. XX. PAVLVS Papa V. Idibus Ianuarijs publicat litteras Indictionis sex decimarum (vt habet diploma) super fructibus ac pensionibus Ecclesiasticis Italiae, in subsidium FERDINANDI Cæsaris contra Bohemos & alios rebelles.

*Herbipoli
& Mulhusa comitia.*

Februario mense habita sunt à nostris comitia *Herbipoli* in Franconia, dein *Milhusij* seu *Mulhusa* in Thuringia : quibus posterioribus, præter Electores Ecclesiasticos, & SAXO, cum LVDOVICO, Landt-Grauiο Darmstadiensi, interfuit. Actum in ijs de communi contra Calvinistas fœdere, qui vniuersum Imperij ordinem euertere, Germaniam Turcicæ seruituti subdere, antiquâ Catholicorum Religionem, & Augustanam Confessionem non occultis cuniculis, vt hæctenus, sed aperto Marte profligare conarentur.

Comes BVQVOIVS interea Bohemos & Austriacos rebelles à Vienna arcebat, die II. Februarij præclara *Longolusi* victoria positus, & altera, eaq; palmari, in Dominica Palmarum. In quo posteriore prælio, equus eius quinque vulneribus est confectus. Vt autem exercitui hostili admodum numerofo Buquoius impar non esset, submissæ sunt ex Italia, iussu PHILIPPI III. Regis Catholici, binæ veteranorum militum legiones, vna Belgarum seu VVallonum, sub

GVI-

GVILIELMO VERDVGO, altera Neapolitanorum, sub CAROLO SPINELLO: quibus duabus legionibus, vnà cum Buquoiana pariter Belgarum, Pragensis victoriæ, hoc ipso anno mense Nouembri obtentæ, laus magna ex parte debetur.

Mense Iunio MAXIMILIANVS Bauariæ Dux, exercitus Catholici ductor, adnitentibus Gallis ad Cæsarem Oratorib. per id tempus Vlmæ hospitantibus, cum foederatis Principibus Protestantibus, qui castra ad Vlmam habebāt, pacem fecit, vt Austriæ ac Bohemiæ rebelli bellum inferret, & Buquoio laborāti tempestiuè succurreret. Compositis igitur Germaniæ reb. copias partim Danubio, partim terra *Passauium* abduxit, & Oratoribus *Lincium* ad Ordines missis, madata, quæ à Cæsare habuit, exposuit, Austriamque superiorem mox ingressus, rebelles adscitæ vefaniæ supremùm admonuit, quietis amicus, hostis hostib. futurus. Itaq; reiectis primùm lymphatis rusticorum turmis, qui cæsis siluis vias interseperant, & aditu Bauarum arcere conabantur, arces aliquot, quæ progredientibus armatis obsistere audebāt, sunt expugnatae. Quarto die Augusti *Lincium*, oppidum prouincię primariū, Dux ingressus est, & intra dies paucos *Austriam*, quæ cis Anasum est, vniuersam occupauit, dominoque suo Cæsari vindicauit. Magistratu veterere;

Pax Vlmensis.

Lincium occupat Bauariam.

tere; quem factiosi sibi crearant, abdicato nouoque creato, in *Austriam inferiorem* copiarum partem misit: quæ *Buquoio* ad hostium castra excubanti, sed militum numero impari, se iungentes, Bohemum hostem, multitudine ferocem, finibus eiecerunt.

Vallis Tellinae defectio à Grisonibus.

Dum hæc in Germania Austriaque geruntur, *VALLIS TELLINAE* incolæ Catholici apud *Rhetos* seu *Grifones*, mense *Iulio*, iugum Calvinisticum excutiunt, duce *IACOBO ROBUSTELLO*, *AZONE* & *GAROLO BESTIA*, *IOANNE MARIA PARAVICINO*, *IOANNE GVICCIARDO*, & alijs aliquot viris nobilibus. Ex Calvinistis, multi subito oppressi, caesi, fugati, aut in exilium acti. Patet ea Vallis in longitudine ad sexaginta milliaria Italica, & ad septem in latitudine: mediam intersecat *Addua* fluuius, *Plinio* & alijs veteribus notus, qui in lacum *Larium*; hodie *Comensem*, deuoluitur. Haut procul ab ostio fluminis *PETRVS HENRIQUES*, Comes Fontanus, *Mediolanensis* provinciae, pro Rege Catholico, *Cubernator*, arcem nouam, quam hodie *Fontanam* nuncupant, anno 1603. extruxerat, ad *Rhetos*, recenti fœdere *Venetis* obstrictos, in officio continendos. Arcis vicinitas *Robustello* ac socijs animos addidit, ad iniurias Catholicis, per hæreticos, & *Salicos* *Venetorum* fautores, illatas, aliquando vindicandas. Nam præter

Arcis fontana.

præter IOANNEM Episcopum Curiensem exilio mulctatum, & NIC. RVSCAM, Archipresbyterum Sodriensem, dira morte sublatum, alios insuper non paucos Catholicos varijs pœnis affecerant: & plures afficere aut pellere parabant. Sed patientia tot annis læsa tandem in furorem erupit, & exules ad patriam seruitute ac tyrannide liberandam, excitauit atque armauit. Ad facinus exsequendum dies decimus nonus Julij constitutus: celsitque res feliciter, copijs auxiliaribus, ex Insubria alijsque provincijs, sponte ac magno numero mox confluentibus. ROBUSTELLVS itaque Vallis vniuersæ Gubernator à ciuibus constitutus, aduersus *Venetos, Rhetos* ac *Bernenses*, qui aliquot millia militum Rhetis submiserant, primum GOMESII FIGVEROAE, Ducis Feriæ, Gubernatoris tunc Mediolanensis, post PHILIPPI III. Regis Catholici opem ac protectionem implorat, & obtinet. Sic hostibus cæsis, Vallis-Tellinæ dominium penes Catholicos mansit.

Ceterū quibus conditionibus a. 1513. (quo tēpore Galli Insubriã armis infestabāt) Vallis-Tellinenses Grisonibus accesserint, patet ex *Articulis*, anno eodē inter ipsos ex vna, & Episcopū Curiensē, ac tres Ligas Rhætorū, ex altera parte cōclusis; qui sic habent, ex autographo, hæctenus in vrbe Curiensi adseruato, fideliter descripti:

*Articuli
an. 1513.
inter Val-
Tellinen-
ses & Gri-
sones con-
clusi.*

Primo, quod homines Vallis-Tellinae & Communitatis Tily, velint & debeant Reuerendissimo Domino Episcopo Curiensi, & tribus Ligis perpetuis temporibus, in omnibus & singulis licitis & honestis, parere & obedire.

Secundò, quod prælibati homines Vallis-Tellinae, & Communitatis Tily sint & esse debeant nostri, videlicet Reuerendissimi Domini Episcopi Curiensis, & omnium trium Ligarum, cari & fideles cõfœderati, & tales permanere, & pro tempore, quo necesse fuerit, ad dietas nostras vocati, in concilijs pariformiter nobiscum sedere, & consulere omne id, quod eis Communitatibus magis expediens videbitur: & quando ad dietas sic, & pro vt supra, vocabuntur, tunc debeant de quolibet Tertio & Communitate Tily vnum mittere Consiliarium.

Tertio, quod homines Vallis-Tellinae, & Communitatis Tily gaudeant & vtantur eorum privilegijs, & antiquis consuetudinibus, si saltē fuerint de iure laudabiles, & Deo consonæ.

Quarto, quod prælibatus Reuerendissimus D. Episcopus Curiensis, & omnes Lige, sint & esse debeant dictis hominibus Vallis Tellinae, & Communitatis Tily, adiutorio & consilio erga Cæsaream Maiestatem, & Ducatum Mediolani, aut alibi vbi cunque oportuerit: & liberi fiant à taleis & similibus, vt homines trium Ligarum.

Quintò, quod homines Vallis Tellinae & Communitatis Tily teneantur singulis annis dare & sol-

uere Reuerendissimo Domino Episcopo Curiensi, & omnibus tribus Fœderibus Tainenses mille, in promptis denarijs persoluendos, per quemlibet aut quoslibet habentes bona in dicta Valle, ad ratam bonorum suorū exemptorū & non exemptorum.

An pacta ista seruarint Grisones equis rerum æstimatoribus discutiendum relinquo.

VAL-TELLINENSIBVS pro libertate certantibus, RVDOLPHVS PLANTA, vir bello clarus, Vallem Musteliam, & GIOVERIVS Misancinam inuasit, acri bello Caluinitis indicto. Exemplis hisce moti alij pariter animos ad libertatem erexerunt.

Mense Augusto AMBROSIVS SPINVLA, florentissimi exercitus in Belgio, iussu PHILIPPI III. ALBERTI Archiducis, cōscripti ductor, in Palatinatum inferiorem, & IOANNES GEORGIVS, Saxonix Elector, Cæsari fidus, in Lusatiam irrupit, & Budisium obsedit. Excitata ad Rheni & Mœni confluentem regia munitione, primò Cruce-
nacum post Alseium, Oppēhemium, Baccheracum, Traubacum, & alia ad Rhenum ac Mosellam oppida arcesq; SPINVLA, vix vllō suorum, damno, occupauit, SAXO Lusatios & Silesios ad fidem Cæsari præstandam compulit.

Subacta Austria, BAVARVS & BVQVORIVS, iter recta in Bohemiam capeffendum, & pragam, rebellionis arcem, communibus armis iunctisq; copijs petendam censuerunt.

Spinula
Palatina-
tum, Saxo
Lusatiam
inuadit.

BAVARVS &
BUQUOIVS
Bohemiam
intrant.

Septembris itaque quarto die, *Buquoius* sacra
synaxi partus, in iter per *Bongolusianos* mon-
tes arduos se dedit; die septimo castrum *Cro-*
mouense, in rupe munitum, ad deditorem
coegit; & octauo die, qui Virginis Matris
natali sacer, in optatissimos *Bauari* ample-
xus irruit, magno stipante nobilium proce-
rum agmine.

Nono Septembris, *Bauaro* intente ac
stupente cum suis omnibus, Cæsareanus ex-
ercitus spectandum se præbuit. Veterani mi-
lites, ordine ritè seruato, visi sunt totidem
propè Centuriones. Eodem die sub vespere
ram *Hornam* suo solo milite Cæsareano *Bu-*
quoius obsedit, & sequenti die fulminantibus
tormentis expugnauit.

Progrediuntur deinde ambo exercitus,
distâter quidem, non tamen remotè, *Baua-*
ricus à sinistris, Cæsareanus à dextris, ea in-
ter utrosque tranquillitate, vt non diuersi
exercitus, non diuersæ nationes, sed vnus
populus, vna videretur esse progenies.

Per *VVeidhouium*, *Gmundium*, & alia loca,
Budoitium 22. Septembris est peruentum. Est
id oppidū Regi in primis suo fidum, sæpius
ab hoste tentatū, semper tamen intemeratū,
& à milite *Buquoiano* fortissimè defensum.

Communicatis hic consilijs per duos dies,
it *Bauarus* 25. Septembr. *Budnam*, *Buquoius*
Bracaditium. *Budna* prudenter ac tempesti-

uè Ba-

Horna.

Roseberga.
Budoitium.

Budna.
Bracaditium.

uè Bauaro se submisit: Bracaditium pertinacioribus animis vsu, superatis militū virtute mœnibus, crudeles pœnas 27. Octobris dedit. *Pisca* deinde, superioris anni clade adhuc fœda, nouo tamen milite ferox, ab utroque exercitu cincta, dum superbos animos seriùs ponit, ab indignabundo milite Kalendis Octobris inuaditur, & miserabili strage per omnia compita fœdatur; *Bauaro* frustra obnitente, & ipso *Buquoio* contra militarem rabiem stricto ense nequidquam procurrēte. Reliqua demum oppida maluerunt portas ad intrandum venientibus aperire, quàm claudere; ne claudendo efficerent, vt nemo deinceps suorum exiret.

Octobris die 8. ad *PILSINAM*, à Praga *Pilsina* totius regni secundam urbem, peruentum est: sed enim *Pilsina* curæ Deo fuit, qui noluit, vt Catholici ciues, tot exemplis & pietatis & inconcussæ fidei erga Regem suum clari, iteratò ea ferrent, quæ duobus ab hinc añis ab *Ernesto Mansfeldio* expugnati, magno bonorum omnium gemitu, tulerant. Parsum igitur lugenti adhuc vrbi, calliditate eiusdem *Mansfeldij*, qui eam cum imperio obtinebat, & nostros versutissimis commētis per integros dies vndecim delusit; magno certè incolarum bono, vt nimirum sine cæde ac sanguine, anno proximè sequenti, à Legato *Mansfeldij* ad obsequiū reduceretur.

*Comitis
Dampetra
mors.*

Mense Octobri medio, Comes Dampetra, ad *Posonium*, Hungariæ metropolim, in fausto ictu prostratus cecidit. Erat nobili apud Lotharingos genere natus, sed virtute bellica & rebus fortissimè gestis longè nobilior. Fratres duos reliquit militaris gloriæ æmulos, Cæsari pariter militantes.

Raconitiū.

Die 22. Octobris, circa Pilsinam velut inducijs pactis, nostri hostibus imminentes, eos ad *Raconitium* sunt affecuti. Octobris 26. ad *Placense* monasterium vterque exercitus accessit, & loco gradatim eleuato, velut in naturali amphitheatro (quod alibi non contigit) sese mutuo conspexerunt. Ibidem etiam lætum à pluribus visum est boni omnis portentum: cuspis vexilli legionarij, *Guilielmi Verdugi*, Belgarum ductoris, quod postea in Pragensi prælio prælatum primo loco fuit, aliquamdiu ignea luce effulsit.

*Boni omnis
portentum.*

Quod & legioni quintæ Cæsaris, in bello Africano (quo tres vno die exercitus, *Scipionis*, *Afraniij* & *Iuba* superauit) Plutarchus memorat contigisse.

*Victoria ad
Raconitiū.*

Pridie Kal. Nouembris, cùm exercitui Bauarico prior acies obtigisset, Dux Serenissimus hostem è silua, quæ *Raconitio* adiacet, fortiter pepulit: rem strenuè inter alios gerentibus *Neapolitanis*, quos equitatu Bauarico admiscēdos Buquoius miserat. Centeni aliquot ex hostibus cecidēre: Austria-

CUS

cus Baro *Teuffelius*, & vexillum prætorianum supremi Ducis Anhaltini, in potestatem venerunt.

Sequentibus diebus Bohemus intra vallum hæsit, certatumque aut eminus tormentis, aut cominus velitationibus, sed magna ex parte inanibus.

Nouembris die 4. opportunè in castra aduenerunt copiarum auxiliares à IOANNE GODFRIDO, Herbipolensi ac Bâbergensi Episcopo (cuius ea vox laudatur, *Vna manu gladium, altera Breuiarium*) submissæ. Numerus dicebatur octo circiter millium: sed tam equitum, quàm peditum ita instructorum, ut firmissimum esset exercitus Bauarici ornamentum. Eodem die BUQUOIVS, dum ad suorum cum hoste velitationem accurreret, musqueti globo in utroque femore vulnus strictim accepit.

*Buquoivus
læditur.*

Die sequenti, cum hostes elicere in pugnam nulla spes superesset, *Racomitio* discessum est, lento tamen gradu, acieque egregiè ordinata: ut nihil ad hostes irritandos in pugnam posset esse efficacius, nihil ad speciem delectabilius, nihil ad retundendos aduersarios firmiter. Itaque recta PRAGAM nostri properarunt: quod ut ANHALTINVS, supremus hostilis exercitus ductor, animaduertit, vallo, quod sibi ac suis firmarat, excessit; & ne priores nostri Pragam venirent, cum suis mirè festinauit.

Septimo die sub vesperum, cum in planicie, instructis ordinibus, hostis visendum se præbuisset, BAVARVS aciem quoque suam ostendit, & à velitibus prioribus aliquantulum prælusum est, sed nullo commodo aut incommodo, ipsa nocte pugnam dirimente.

Gaucherius equitum Colonellus.

Visum igitur nostris belli Imperatoribus, ne semper Bohemus elabi posset, noctu quoque proficisci, donec tandem ad fatalem ultimi certaminis metam peruentum, BUQUOIVS porrò mandavit nobili ac fortissimo viro GAUCHERIO, natione Burgundo, equitum Colonello, ut proximè castra hostium noctu exploraret. Cognita eorum fuga, idem *Gaucherius*, cum sexcentis equitibus nostratibus, cunctisque Polonis, & Belgarum quingentis musquetarijs, Hungarorum sex millia aliosque hostes aggressus, ex ijs ducentos amplius occidit, & equos circiter mille abduxit. Et nisi vetitum illi à *Buquoio* fuisset progredi, uniuersum hostilem equitatum haut dubie dissipasset. In hac expeditione inter primos à Gaucherianis Baro PETERSEMIUS fuit, qui primarium Hungarorum ducem manu propria interfecit. Atque hoc quidem non solum initium, sed pignus atque arrha totius victoriæ fuit; territis adeò Hungaris, ut die proximè sequenti, cum ad manus

Petersemij Baronis laus.

nus v
inieci
pert
H
dimi
ptis l
oble
ad s
quoc
hosti
plus
peric
colle
ra; in
iecit
vero
pruc
quo
roso
piof
lium
uinu
pect
est il
tant
Do
dine
mon
secu
vict

nus ventum esset, terrorem toti exercitui iniecerint, suaque fuga aciei suæ ordines perturbarint.

Hortus est & amplitudine & amœnitate, dimidio milliari à Praga, celebris, cuius septis lepores, cerui, aliæque siluestres feræ, in oblectamenta Regū, coercentur. Pone hunc ad *Stellam* palatium (ita nuncupatum, quod eius speciem gerat) *Anhaltinus*, dux hostilis exercitus (qui viginti quinque amplius armatorum millibus constabat) vt periclitantem *Pragam* tueretur, castra in colle collocavit, & festinata militum opera; insequentibus nostris copijs vallum obiecit, breue solatium mali imminentis. Et vero temeritatis videri poterat (si leges prudentiæ militaris spectemus) tam iniquo loco, cum hoste adeo potente ac numeroso, munitum intra vallum hærente, & copiosissimam ciuitatem à tergo habente, prælium inire: euicit tamen consilium verè diuinum, quo generosa Ducum nostrorum pectora vrgebantur. Verè à Domino factum est illud, & est mirabile in oculis nostris. Dubitantibus itaque nostris animos addidit. P. DOMINICVS, natione Aragonius, ex ordine Carmelitarum discalceatorum, vitæ morumq; integritate clarus, quē BAVARVS secum ad castra adduxerat. Is certam à Deo victoriam pollicitus, *Ioannis Capistrani*, & alio-

Stella palatium.

P. Dominicus ex ordine Discalceatorum.

*Prælium ad
Pragam.*

& aliorum exemplo, Christi crucifixi effigiem in hostes intulit. IOANNES SERCLA-SIVS, cognomento TILLIVS, nobili apud Brabantos genere natus, BAVARI imperium in Boico exercitu est executus, & sinistram latus in aggressu tenuit. RUDOLPHVS TIEFFENBACHIVS, mandante BVQVOIO, Cæsareanos ab dextro cornu in hostem duxit.

Modestix porrò pugna fuit inter BAVARVM ac BVQVOIVM (huic namq; in rheda ob vulnus sedenti is perpetuò aderat) vter ante prælium ad castrorum Præfectos esset verba factururus. Post ancipitem disceptationem, dicendi onus volens nolens tandem *Buquorius* suscepit: tessera verò à *Bauaro* mox data est, felici omine, MARIA. Prælio deinde incohato, *P. Henricus Fitzsimon*, Soc. Iesu presbyter, natione Hibernus, hymnum, SALVE REGINA, iussus est recitare, vtroq; belli Imperatore respondente. Et manifestum cæleste nostris auxilium mox adfuit. Exercitus namque hostium omnis, terrore diuinitus immisso, fusus fugatusque, sex amplius millia cæsa, mille circiter demersi, *Mulda*q; flumine absorpti, quingenti (quos inter filius primogenitus *Anhaltini*, item *Stirumensis*, *Sclikensis* & *Rhenensis* Comites) capti, tormenta decem maiora, cum vexillis plus minus centum militaribus, adempta,

Victoria vere miraculosa.

pta, c
direp
post
gener
centi
eo ter
& no
vrbis
Anha
bus, i
Impe
repp
rebe
exp
N
cul
præc
cam
thæ
thol
saris
San
& F
rat
rum
ann
ma
fede
I
(co

pta, castra omnis opulentiae plena à nostris direpta, cum *Frederici* ipsius periscelide, quæ postmodum *Bauaro* à Belgæ milite, nobili genere nato, est oblata. Ex nostris vix ducenti quinquaginta cecidere. PALATINVS, eo tempore Pragæ hærens vt suos cæsos esse, & nostros (quos inter primi fuere Belgæ) ad vrbis muros accedere intellexit, cum vxore, *Anhaltino* seniore, *Turriano*, & alijs proceribus, in Silesiam turpiter fugit; & qui animo Imperium Romanum iam deuorarat, vix repperit quò se tuto reciperet, crimenque rebellionis pudenda omne in æuum strage expiauit.

Notatum à curiosis, eo ipso die, quo miraculosa atque illustris illa victoria de hoste prædone parta est (incidit enim in Dominicam XXII. post Pentecosten) illud ex Matthæi Euangelio ab vniuersa Ecclesia Catholica recitatum fuisse; *Reddite quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo.* Notatum itè Sanctis in cælo degentibus diem illum (qui & Festiuitatis eorumdem, & Nouembris erat octauus) sacrum fuisse. Vindictæ nimirum diuinæ tempus aderat, & lacefsiti per annum Diui in Calvinistas, hostes suos, arma pariter sumpserant; ne eos porrò in cælo federe cæcos ac furdos calumniarentur.

Die proximè sequenti, PRAGA minor *Praga de-*
(constat enim ea tribus vrbibus, *Minore*, quæ *ditur.*
est pul-

est pulcherrima, *Veteri ac Nova*) primùm sese dedidit: quod exemplum mox reliquæ sunt secutæ. In vrbe regni corona, cum gazis regijs, reperta, maior item Nobilitatis pars deprehensa, atq; inter alios *filius & vxor* Comitis Turriani.

Atque hæc est nobilis illa pugna, qua vniuersum Bohemiæ regnum vno velut ictu, est subactum; qua Bohemi ante hunc diem, vt credebatur, inuincibiles, prorsus fracti sunt ac profligati; Bohemi inquam illi, quorum militari ferocia, ante ducentos annos, SIGISMUNDVS Cæsar, totius Imperij viribus stipatus, *Zisca* duce, infami cæco, fusus est ac iugatus. Hæc est illa pugna ad septa leporum carcereſq; ferarum, vbi infausto omine castra Bohemi fixere, paulò post instar ceruorum ac leporum fugituri, instarq; ferarum fugandi ac maectandi. Hæc est illa pugna ad *Stellam*, quam anno præcedente Stella tremendo crine rubens portenderat. Hæc est illa pugna, quæ non modò Germaniam, sed vniuersum orbem Christianum, ab immani Calvinistarum tyrannide, debellato eorum coryphæo atque antesignano, liberauit.

*Buquoius
intrat Pra-
gam.*

Die 9. Nouembris, sub horam vndecimã BVQVOIVS, non pompa triumphali Capitoliũ, sed supplici pietate *Capucinorum* Pragense templum (quod vnicum Catholicis
ea in

ea in
nam
eode
eoru
Diffi
nium
Ipsc
enim
NAN
Ordi
uum
satis,
& ali
B
vuln
Prin
cum
castr
let) e
fidia
ti, m
alia v
no m
D
Prag
dit, r
rum
Be
clem
oscul

ea in vrbe restabat) ingressus est, rem diuinam auditorus. Post horam duodecimam, eodem die, MAXIMILIANVS Bauarus, in eorundem Patrum monasterium aduenit. Difficile dictu est, quanto bonorum omnium applausu vterque fuerit exceptus.

Ipso die S. Martini, vniuersa Praga (tribus enim, vt dixi, oppidis ea constat) in FERDINANDI Cæsaris verba iurauit, & Bohemiæ Ordines iam subacti biduo post, ingētē aceruum cōfederationū, cum *Morauis, Silesiis, Lusatias, Hungaris, Gabore, Austriacis superiorib.* & alijs initarum, eidem Bauaro tradiderūt.

BUQVOIVS cū lecto decumberet ex vulnere, post victoriam adeptam missus est Princeps CAROLVS LIECHTENSTENIVS cum copijs ad *Carlostenium*, vetus Bohemiæ castrum (in quo regni corona asseruari solet) expugnandum. Cuius loci milites, præfidiarij sexcenti, partim Angli, partim Scoti, mox sese dediderunt. *Launum, Slaunum, &* alia vicina oppida vim metuentia, Cæsareano militi portas pariter aperuerunt.

Die 12. Nouembris, BAVARVS ex vrbe Pragēsi ad PAVLVM V. Papam litteras dedit, miraculosæ huius victoriæ indices: quarum exemplar hic habes.

Beatissime in Christo Pater ac Domine, Domine clementissime: post humillima beatorum pedum oscula, Respexit tandem Deus O. M. Ecclesiā suam, eiusq̄

Carlostenium.

Launum, Slaunum.

eiusq; hostes debellauit, & fregit, illustri sanè vi-
 ctoria, quæ iure merito Victoria Dei vocatur.
 Ego quidem & veni & vidi, pugnaq; præsens
 fui, sed vicit optimus Deus, cui omnem vi-
 ctoriae titulum gratissima mente ex solido adscri-
 bo. Verè manus Domini nobiscum fuit, quæ hostem
 tam potentem, & loco tam munito sese opponen-
 tem deuicit. Nec sine singulari Dei prouidentia
 factum videtur, quod cum hoste congressi simus
 ipso Sanctorum omnium octauo die, qui idem fuit
 cum Dominica vicesima secunda post Pentecosten,
 quo Euangelium ritu Romano prælegitur, Red-
 dite ergo Cæsari, quæ sunt Cæsaris. Reddidit
 certè Palatinus Elector, quamuis inuitus: qui vbi
 cladem sui exercitus accepit, vna cum coniuge,
 Praga cessit, & vel hoc ipso Catholicum agmen
 vicisse professus est. In qua Dei victoria quædam
 prorsus admiranda contigere. Hostis erat nume-
 rosus, nec non veterani militis robore carebat: hūc
 etiam locus ipse fecit audacem. Nam in monte, vr-
 bi Pragensi contiguo, instructissimam contra nos
 aciem direxit, & quamuis ego, cum vniuerso ex-
 exercitu, tota penè nocte iter fecerim, hoc solum fi-
 ne, vt hostem assequi, & cum eo conflagere liceret,
 conflictus tamen initio admodum iniquus videba-
 tur & impar, cum hostes in oportunissimo sibi lo-
 co, nec minus munito, facilem in nos pugnam
 sortiti essent. At demum præmissa deliberatione,
 ante omnia Deo fidendum, & ope diuina niten-
 dum esse rati, ex iniquo etiam & inferiori loco,
 hostem

3° Martij

hostem cominus aggressi sumus. Videbatur quidem
 noster exercitus sub initium nonnihil nutare, sed
 mox resumptis animis & alacritate, iuit in ho-
 stes, & eos è monte profligauit, tormenta aenea
 maiora occupauit, omnibus aduersæ partis aut cæ-
 sis, aut in fugam actis. Ita dispersi fusique ad in-
 ternecionem vsque deleti sunt: nec prius destitere
 nostri, quam fuga dissipatos ad ipsam urbem inse-
 cuti, varia in eos cæde grassarentur. Numerus
 quoque cæsorum excreuit, vt plura millia inter-
 fectorum numerarentur; cum ex parte nostra vix
 centum desiderati; plures tamen læsi sunt. Præter
 tot ex hostium numero cæsos, aliquot capti; inter
 alios Principis Anhaltini filius natu maxi-
 mus, qui etiam grauiter læsus est, duo Comites,
 & plures Nobiles & Capitanei.

In eadem pugna, præter centum vexilla de-
 cem quoque maiora curulia tormenta hostibus e-
 reptæ sunt. Hungari, multis iam eorum prostratis,
 vt fuga se seruarent, in Moldam flumen sese præ-
 cipitarunt, tranaturi: sed mille circiter in aquis
 interiisse dicuntur. Et quidem pugna ad horam te-
 nuit, die, vt dictum, octauo omnium Sanctorum,
 qui sese de suis hostibus insigniter sunt vlti. Die se-
 quenti, qui fuit nonus, qui & Dedicatio basilicæ
 Saluatoris, ciuitas Praga deditiois ad me misit
 litteras, se in Cæsaris potestate posthac futuram.

Altero ab hoc die, tam vetus, quam noua
 Praga, (est enim tripartita ciuitas) obedientiam
 Imperatori, sine exceptione omni, promiserunt.

D

Hodie

50 DE BELLO BOHEMICO

Hodie quoque regni Bohemici Status, Comites, Barones & Nobiles, crimen publicè deprecati, mihi, nomine Caesaris, nouum homagium promiserunt, & confœderationibus omnibus, tam cum Regno Hungariæ, quàm alijs initis renunciauerunt, ipsaque confœderationum instrumenta ad meas manus tradiderunt. Itaq; in hoc anno, Deo soli laus, Austria superior omnis Cesari subiecta, inferior tranquillata, & ab hoste liberata, & cōplures Bohemiæ tam vrbes quàm arces captæ, ante Pragam hostilis exercitus profligatus, Praga occupata, & Status regni Bohemiæ in Imperatoris fidem & obsequium reducti.

Hæc S.V. compendio narrare, simulq; Ecclesiæ Romanæ gratulari, par erat. Interim S.V. submissè & plurimum me commendo, atq; ad pedum osculum reuerenter submitto. Pragæ die 12. Nouembris, an. 1620. S.V. deuotus & obsequentissimus filius & seruus Maximilianus.

Pauli V.
Papa episto-
la ad Ba-
varum.

Ad has litteras Paulus V. Papa die 3. Decembris sic respondit: Dilecto filio nobili viro Maximiliano Duci Bauariæ Paulus Papa V. Dilecte fili, nobilis vir, felicissimum, & supra quã dici potest, nobis & vniuersæ Christianæ Reipublicæ optatissimum Pragensis victoriæ nuntium attulerunt literæ tuæ. Quam quidem victoriam, vt de immensa Dei potentia confidentes, non dubia spe præsumebamus, ita nunc de ea tam copiosè, tam mirabiliter parata, immortales ei, qui facit mirabilia magna solus, gratias agere non desiste-

11160

mus, Tibi verò in visceribus Iesu Christi vnicè dilectæ fili, totius Ecclesiæ nomine, cui immeritò præsidemus, ex intimis præcordiis gratulamur, quòd nimirum res adeò præclaras tam fortiter, tan brevi tempore gesseris, vt quemadmodum scribis, veneris, videris, & Deo duce, viceris per fidos Christi hostes, & Romano Imperio rebelles. Laudet, fili, vsq; ad mortem anima mea Dominum, quoniam adiutor & protector factus est nobis. Equidem Nobilitatis tuæ litteris lectis, toto spiritu in Domino exultantes, ecclesiam S. Mariæ Maioris petiuimus, ibique humiliter prostrati, cum lacrymis de summo accepto beneficio debita persoluimus, cum auctori omnium bonorum Deo, tum sanctissimæ Matri misericordiarum, & Reginae Sanctorum omnium, in quorum solemnitatis octauo die victoriam diuinitus tibi delatam fuisse scribis. Vt minimè dubitandum sit, quin tibi pro gloria Dei strenuè dimicanti cælestis exercitus auxilium illa die præsens adfuerit. Ad huius porro beneficij magnitudinem, quàm grato possumus animo, prosequendam, solemnes indiximus in hac vrbe supplicationes ab ecclesia S. Mariæ, quam appellant supra Mineruam ad ecclesiam S. Mariæ de Anima: ad quam nos venientes, sacrosanctum Missæ sacrificium Omnipotenti Deo, in gratiarum actionem, obtulimus. Nullum certè erit tempus, in quo collati eximij doni memoria ex animo nostro deleatur, quin semper indies magis magisque vigeat,

sicut & Illustris tuæ virtutis, tuorumq; gestorum
immensa gloria perpetuò nobis ante oculos versa-
bitur, omnisque consequens ætas meritis illã lau-
dibus celebrare non desistet. Nec est, quod aliquo
pacto vereamur, ne ista tua virtus vnquam defa-
tigetur, quin firmiter sperare debemus, eam ex
ipsis, pro Christi atque ipsius Ecclesiæ honore, feli-
citer susceptis laboribus, maiores quotidie vires
accepturam, deq; Christiana Republica maiori
etiam, si fieri posset, conatu optimè promereri nun-
quam cessaturam.

Quo sanè fiet, vt antiqua Bauaricæ familie de-
cora tuis egregijs factis indies exornentur & cu-
mulentur, & ipse temporalis atque etiam æternæ
felicitatis amplissimum præmium ab eo, qui est li-
beralissimus remunerator, consequeris. Nos certè
tantum Nobilitatis tuæ merito tribuimus, vt quæ
vnquam à nobis, atque ab hac Sancta Sede in te,
tuamq; familiam proficisci poterunt, ea semper
vobis parata fore pro certo habeas, vetimus.

Interim Nobilitati tuæ à Domino secunda om-
nia optamus & precamur, & iterum paterna no-
stra benedictione, toto cordis affectu, benedicimus.
Datum Romæ, apud S. Mariam Maiorem, die
3. Decembris, 1620. anno 16. Pontificatus nostri.

*Paulus V.
ad Buquo-
ium scribit.*

Cæterum vt ad BAVARVM, sic etiam ad
BVQVOIVM idem Paulus Pont. Max. die
19 Decembris litteras dedit, eumque lauda-
uit de constanti virtute, strenuitate, felicibusq;
laboribus, in hac Pragensi victoria consequenda,

pro

pro Catholica Religionis & S. R. Imperij dignitate
ac salute.

Nouembris 17. die, BAVARVS Praga dis-
cessit, & die 25. eiusdem mensis MONA-
CHIVM appulit, LIECHTENSTEINIO
Principe Pragæ relicto, vt regni Vicario, v-
nà cùm TILLIO ac maiore parte copiarum.

Bavarus
Praga dis-
cedit.

Victoriâ porrò obtentâ, IOANNES LO-
HELIVS, Pragensis Archiepiscopus, cum
clero Metropolitano, GASPAR QVAES-
TENBERGIUS, Abbas Strahouienfis, qui
est ex familia Præmonstratensi, *Dominicani,*
Franciscani, Patres Soc. Iesu, & alij ordinis
Ecclesiastici viri, cùm ad urbem redijssent,
haut facilè dixero, quanta mox facta fuerit
vitæ morumq; in melius commutatio, quã-
ta ciuium ad Romano-Catholicam Eccle-
siam accessio. Vt de ista, post *Frederici Pala-*
tini expulsionem, futura apud Bohemos
Reformatione, *Ioannes Liechtenbergius,* cele-
bris apud Germanos Astronomus, non om-
nino vanus fuisse vates videatur. Cuius qui-
dem *Prognosticon,* anno millesimo quadrin-
gentesimo octogesimo quarto scriptum, &
Colonix an. 1526. secundò excusum, in gra-
tiam curiosorum, hic libet attexere.

Io. Liecht-
tenbergij
Prognosti-
con.

Sedes Bohemorum hereticabit in Aleman-
nia, & zizanio denigrabunt triticum Prælato-
rum Rhenensium. Flumen Palatinorum tyran-
nifabit, adducens alienos in propriam patriam:

Ex cap. 7.

D 3

quod,

quod, heu, dolendum erit. Aer Moguntinus Ecclesiasticabit, solis precibus placabit Cuncti-
potentem.

Attendite viri prudentissimi dictum Domini
dicentis: Omne Regnum in se diuisum deso-
labitur. Estote ergo prudentes, ne Imperium de-
struatur: cessante enim sacro Imperio, seculum
consummabitur. Aspicite Aquilam quasi deplu-
matam: heu, pennulae ceciderunt ab alis eius, quia
volare nequit. Omnes ergo Principes indubitater,
qui ad hoc dant operam, vt Imperium destruat,ur,
quatũ ad hoc sunt praecursores & nuntij Anti-
christi. Caueant ergo septem Principes Electores,
& eorum ministri, ne peccatis & culpis eorum ex-
igentibus, iusto Dei iudicio, Imperium ab ipsis au-
feratur. Nam necesse est vt scandala veniant, v&
illis, per quos sunt ventura.

Ex cap. 9.

Nouus Princeps exurget in breui tempore.
O alma mater Ecclesia, plange! O Virgo Rheni,
clama: vlulate Pastores & Doctores. Factus est
mihi quasi Leo insidians: ideo versum est in lu-
ctum gaudium meum, O plebs misera: quia Re-
gulus nouus surrexit in te, non Gubernator, sed
Desolator fidelium, non Consolator, sed Depræda-
tor spiritualium, non Protector, sed Depressor or-
phanorum & viduarum, in tota alta Germania.
Nouus Destructor, Nouus Rex, sine ruga, Ger-
mania Principibus videbitur accedere. Hic patri-
monij Iesu dilapidator, hic erit Draco perni-
ciosissimus, persequens Sponsam Christi, in
multis

multi
net or
mach
impy
lus v
nicios
Non
midar
ca sa
gium
ordin
nieris
à Deo
pient
rumo
lor t
Here
tes q
Leon
H
rum
Boh
doxæ
batio
terfic
quom
aude
na?
Quid
nicat

multis diocesibus: qui perturbabit terram, ponet orbem desertum, non dormiet, sed continuo machinabitur malum: cuius consilium est cum impijs, & stabit cum consilio iniquorum. Nullus veterum tyrannorum fecit tot & tanta perniciosa, quanta hic in populo Alemannico faciat. Non timebit Deum, non parcat Sanctis: non formidat capita fidei, non veretur exterminare loca sacra, non pudet eum committere sacrilegium. Heu quanta perficiet contra Catholicam ordinationem! vix lingua sufficit enarrare. Punieris à Deo, ô radix peccati, verè punieris à Deo. Nam hoc tibi signum erit: Aurum sapientiae tuae obscurabitur, quia phreneticabis, rumor fame tuae infatuabitur, mutabitur color tuus optimus & diceris per totum mundum Hereticus. Obmutesce ergo abominatio, ne cogites quouis modo seminare zizaniam siluestris Leonis inter Germaniae Principes ac Imperium.

Heu Beelphegor, & Hæresiarcha Bohemorum; Regulus venenosus, qui se pro Rege Bohemiae gerit, Romanae Ecclesiae, ac orthodoxae fidei hostis acerrimus; sponsa Christiurbationes plurimas afferet, egregiosque viros interficiet. O iuuenis ad bella ductus per tuos, quomodo audes viuere in statu, in quo mori non audes? Nescis quod sepelieris, sepultura asinina? Progenitores tui, viri Catholici, viri famosi. Quid tu gloriaris de Doctoribus tuis excommunicatis? Tu pelles mortuas vis consulere, id est

Ex cap. 20.

Hereticos qui nesciunt quid dicunt. Sequere Paulum.

Cum in etate tenera fuisti, sicut à parentibus ducebaris, sic fecisti. Iam ubi ratio sensui cepit dominari, excute, quæso, quæ sunt paruuli. Corrige, emenda vitam tuam, & Idolum tuum excommunicatum, vt viperam, fuge. Post te veniet, qui Ecclesiam Pragensẽ adducet ad Matrem fidelium, & erit noua Reformatio in Bohemia. Hactenus ex Leichtenbergio.

*Buquoius
Morauia
subigit.*

Ad BVQVOIVM verò vt redeamus, is vt primum sensit se meliusculè habere, die 12. Decembris, Praga Morauiam versus cum exercitu discessit. Aduentanti Morauorum legati obuiam venere, nuntiantes quidquid ipse mandaret, sese facturos. Is nihil aliud ipsis imperauit, quam vt Cæsaris arbitrio sese statim submitterent: quod & præstiterunt, Catholicorum templis Olmutij, Brunæ, & alibi mox restitutis; adhæc Patribus Soc. Iesu, cum reliquo clero, domum reuocatis.

*Regis Gal-
liæ res in
Bearnia
gesta.*

Octobri mense anni eiusdem, vt Caluianorum insolentia non vno loco retunderetur, LVDOVICVS XIII. Galliaë Rex magno zelo in Bearniam profectus, Episcopos Oleronensem & Lascariensem, per IOANNAM Nauarraë Reginam ab annis quinquaginta pulsos, plenè restituit; in oppido prouinciaë primario, quod *PAUUM* vocant, Roma-

Romano-Catholicæ religionis exercitium publicè fieri iussit; Societatis Iesu collegium ibidem constituit, & *Nauarrinum*, amotis Calvinistis, præfidiario milite Catholico sibi asseruit.

Maiores nostri varias olim expeditiones sacras contra Hæreticos, Mahumetanos, aliosque infideles susceperunt. Sub VRBANO II. Papa, anno 1096. *Petro Eremita* incentore, *GODEFRIDI BULLONII* auspicijs, cruce signatus exercitus Hierosolymam occupauit. Sub INNOCENTIO III. nostri Constantinopolim expugnarunt, Græcumque Imperium in *BALDVINVM* Flandriæ Comitem transtulerunt. His & alijs exemplis moti viri primarij *Sodalitatem Defensionis Christianæ*, aduersus Turcas & Calvinianos hoc anno instituerunt: quam suis deinde diplomatibus, *ALBERTVS* Belgarum Princeps, *Electores Ecclesiastici*, *MAXIMILIANVS* Bauariæ Dux, alijque Principes confirmarunt. Et verò instare nunc tempus delendi Imperij Turcici, *Ioannes Buchenius*, Docteur Sorbonicus ac *Tornacensis* Archidiaconus, in sua *Corona Mystica* & *Marcus Aurelius Scalia*, in suo libro, quem de Ordine equestri militiæ Christianæ ad *Carolvm Gonzagum* Ducem Niuernensem, Italicè conscripsit, alijque abunde docuerunt. Rogandus Deus, vt Christianorum Principum

*Sodalitas
Defensionis
Christianæ.*

pum animos concordia iungat, & ad maiorum suorum æmulationem accendat. Non deerunt, priuati, cum ex Ecclesiastico, tum politico ordine, qui opes animosque conferant. Testis vel vna ANTVERPIA, quæ Godefridi Bullonij, Principis olim sui memor, promptissimæ ad sacram expeditionem voluntatis testimonium hoc ipso anno dedit. Quod alijs, vt spero, ciuitatibus aliquando seruiet exemplo.

Hungarica rebellio- nis, per Gaborem procurata Historia,

Post concordiam, per Oratores Gallicos, diu sed frustra tētatam, FERDINANDVS II. Cæsar, exeunte anno, aduersus GABRIELEM BETLENIVM, Transiluanix Principem, Hungarię incubantem, apertum bellum publicat, & præteritos omnes tractatus, ob illius perfidiam, cassat ac reuocat, diplomate die 10. Decēbris Viennæ dato. Ex quo quidē diplomate Imperiali, vniuersam rebellionis Hungaricæ historiam breuiter Lectori ob oculos hic ponere visum est.

Eo ipso tempore, quo Dei benignitate, ac concordia Principum Electorum suffragio, ad supremū Imperij fastigium FERDINANDVS II. euehebatur, vnus hominis (sed qui conspirationis suæ multos & potentes sibi asseclas coniunxerat, & cum rebellibus Bohemis vires consiliaque sociarat) effrænata dominandi libidine, atrox ac periculosum exarsit rebellionis incendium. Cuius nefan-

nefan
gressu
rann
runt.
LENI
pant,
uania
iurati
THO
VAN
suæ c
sibi e
perat
tione
lesim
litæ
à Tr
plon
fion
contr
cessor
mam
cias,
bet,
sionē
tes,
occu
nius
Tra
legit

nefandæ proditionis ac perfidiæ initia, progressus, & exitus, ob dolum, fraudem, ac tyrannidem quàm maximè detestabilia fuerunt. Posteaquam enim GABRIEL BETHLENIUS, quem vulgò GABOREM nuncupant, Turcico exercitu instructus, Transilvaniam inuaserat, Dominumque suum, cui iuratus fidè præstiterat, GABRIELEM BATHORIVM possessione primū TRANSILVANIAE, deinde vita exturbarat; securitati suæ consulendum, atque in eo vel maximè sibi elaborandum existimavit, vt cum Imperatore MATTHIA certas concordia rationes iniret. Inter ceteros autem anno millesimo sexcentesimo decimo quinto stabilitæ pacis articulos, tam à BETHLENO, quàm à Transilvania Ordinibus seu Statibus, diplomate syngraphis ac sigillorum impressione firmato, promissum fuit: *Quod neque contra suam Maiestatem, eiusque legitimos successores, Reges Hungariæ, & Regnū, augustissimamq; Domum Austriacam, regna & prouincias, cū quibus Regia Maiestas singularia pacta habet, vlllo vnquã tempore, auersã vel hostilẽ prætensionẽ habebunt, aut cõtra regni Hungariæ libertates, priuilegia, quietẽ, aut tranquillitatẽ, palã vel occulte quidquã fieri patiẽtur. Quodq; idẽ Bethlenius & successores, vna cū Statibus & Ordinibus Transilvania suæ Maiestati suisque successoribus legitimis, & Regno Hungariæ, quandocunque*

*Bethlenius
Transilvaniam occupat.*

*An. 1615.
cum Mat-
thia Imp.
foedus init.*

necessa-

necessarium fuerit, contra omnes eorum hostes (excepto Turca) omni ope, auxilio, viribus, & fidelitate aderunt.

*Ann. 1619.
renouat cū
Ferdinādo.*

Quæ omnia vt eò sanctiùs seruantur, quò arctiùs firmabantur, rursus anno millesimo sexcentesimo decimo nono, confirmatis diplomatibus, eadem ipsa renouata, confirmata atq; ratificata fuere. Et BETLENIVS quidem in verbo suo Principis, *bona fide*, Transilvani autem *fide Christiana* mediante, promiserunt, quod tam per seipsos sanctè & inuolabiliter prædictos articulos, quam etiam per alios, quorum intererit, obseruari facient, successoresq; suos ad eorum obseruationem in perpetuum obligatos velint.

*Conspirat
eum Pala-
tino.*

His igitur pactorum fœderum strictissimis vinculis, securitati Hungariæ abundè prospectum, neque *Ferdinando*, ex parte *Betlenij*, quidquam hostile expectandum videbatur. Verùm, vix pauculis mensibus post fœdera renouata elapsis, contra fidem datam de inuadenda atque occupanda *Hungaria*, occulta non solùm cum nonnullis seditiosis ac perfidis Hungariæ proceribus & incolis, sed & cum rebellibus Bohemis, ac *Friderico* Palatino Rheni, *Betlenius* consilia agitare cœpit.

Ne qua verò tectè machinationis indicia, ex apparatu bellico, quem sollicitè *Betlenius* instruebat, in publicum prorumperent, ad

prima-

primarios regni Hungariæ proceres seu Officiales iteratis scriptionibus, per summum fingendi simulandique artificium, is ipse commemorabat, pactorum conuentorumque sibi memoriam non effluxisse, quorum vigore, vnà cum vniuersa *Transilvania*, arctissimè obstrictum sese meminisse, vt contra omnes hostes, omni ope, auxilio, ac viribus, FERDINANDO Regi præsto se esse debere; adcoque nunc tempus adesse, quo dictorum conuentorumque constantiam publicè testatam redderet. Aliquot igitur milia militum bene instructorum, contra Bohemos actutum se missurum, si modò Regi adlubescat. *Transiluanos quoque, quò faci-*

Transiluanis imponit.

liùs incautos circumueniret, & ad arma expedienda militemque conscribendum induceret, fœderum cum FERDINANDO initiatorum prætextu, acriter incitabat, vt iuxta datam fidem, auxilia eidem submittere non differrent.

Postquam & *Transiluanis* bellè imposuisse, & à milite satis instructum se animaduertit, scriptis an. 1619. mense Iulio, ad Præfectum seu Generalem, vt vocant, *Cassouensem*, ANDREAM DOCZIVM litteris, significat, *Varadinum* iter se adornasse; non dubitare, quin varij de se rumores ab æmulis circumferantur, quasi Hungariæ inuadendæ consilia agitaret. Ceterùm monere, atque etiam

*Ann. 1619.
Doczium
Generalem
Cassouien-
sem capit.*

etiam impensius rogare, ne maleuolorum sermonibus aures præbeat; nondum sibi excidisse, quid ex pactis, ac fide data, FERDINANDO Regi debeat. His alijsque verborum lenocinijs, adeò *Doczium* BETLENIVS demulfit, vt nihil prorsus ab illo metuum sibi existimaret: donec tandem, sub initium Septembris, anni millesimi sexcentissimi decimi noni, accedente *Cassouensium* perfidia ac proditione, idem Præfectus captus, ac compedibus constrictus, sub arcta custodia in Trãsiluaniam (vbi & vitam miserè clausit) iussu *Betlenij*, mitteretur.

*Hungariã
superiorem
peruadit.*

*Principis
Hungariæ
titulum v-
surpat.*

Deinceps verò vi, terrore, rapinis, bonorum direptionibus, cædibus item, atque indignissimis Regi fidelium tam Ecclesiasticorum quàm secularium hominum oppressionibus, grassatus BETLENIVS, *Hungariam superiorem* totam peruasit: profanatisque ac deuastatis Catholicorum templis, expulsis vel occisis Sacerdotibus, bonis Ecclesiasticis occupatis, ac viris primarijs, qui fidem Deo ac Regi coronato FERDINANDO debitam violare renuebant, patria exclusis, ipse sibi, nomine *Principis Hungariæ* adsumpto, regni dominationem nefariè vsurpauit, & *Posonium* vsque penetrauit. Vbi circumuentum *Regni Hungariæ Palatinum* vi, metuque adegit, vt cum summo iuris Regij præiudicio (Statuum namque siue Ordinum

num
tùm
colli
C
in co
nefa
exer
præf
imm
gem
Eccl
abro
stica
ficia
ficio
mar
(qu
re n
xiffe
dos
extr
tum
hem
run
Vie
erat
om
C
ma
cun

num ad comitia conuocatio ad Regem tantum spectat) generalem conuentum regnicolis *Posonium* indiceret.

Cumque armorum strepitus ac tyrannis in conuenticulo *Posoniensi* omnia possent, nefando atque inaudito sceleris ac perfidia exemplo, nonnulli complices *BETLENI*, praestiti *FERDINANDO* homagij ac fidei immemores, de eodem *BETLENO* in Regem protrudendo consilia inierunt; Status Ecclesiastici vetustissimam praerogatiuam abrogandam censuerunt; praedia Ecclesiastica omnia profanis vsibus addixerunt: Officiales seu ministros Regios loco atque officio cum dedecore amouerunt; viros primarios tam Ecclesiasticos quam saeculares (quod ausus nefarios calculis suis approbare nolentes, furori rebellantium sese subduxissent) velut patriae proditores proscribendos pronuntiauerunt. Demum, ne quid ad extremum praecipitis insaniae complementum deesset, perniciose cum rebellibus *Bohemis* confederatione inita, adscitisque eorum copijs, hostiliter *Austriam* inuaserunt, *Viennam*que, vbi tunc *aula Caesarea* sedes erat, progressi, incendijs, rapinis, caedibus omnia vastarunt.

Quoniam tamen res suas necdum satis firmatas *GABOR* aduertebat, vt interea suam cum *Turcis* negotia constituere, *Transilvania*

filuanix prospicere, Polonico se metu liberare, & quoniam Bohemicum bellum inclinaret, explorare posset, consueto suo artificio usus, simulat ac promittit se effecturum, ut Hungaria ad obsequium FERDINANDI reducatur. Sed tempore opus esse, quo animi nonnullorum exasperati suis persuasionebus leniri queant. Inducias itaque ad festum *S. Michaelis* duraturas stabiliri, atque interea temporis, in eo quo tunc erant statu, omnia permanere, nec quidquam hostile ab alterutra parte attentari, postulat.

*Inducias
postulat.*

Inducix vix stabilitx fuerant, cum homo perfidus nihil non egit, ut Constantinopoli, per falsos rumores, rebus eiusdem FERDINANDI depressis, hostium autem viribus supra verum elatis, ostentata occasione, TURCAM ad bellum contra Ferdinandum gerendum concitaret. Ipse interea munitas COMITIS HOMONAII, arces occupavit; *Munkachium*, *Nitriamq;* iteratis vicibus, milite circumcinxit: Germanorum turmam, sine cuiusquam noxa, secundo Danubio *Iaurinum* vectam, hostiliter inuasit: *Comaroniensem* munitionem Haidonum copijs non semel cinxit; ex arce *Posoniensi*, Germanorum presidium exturbavit: aliaque innumerable, pactis Inducijs aduersantia, perpetravit. Tandem, Ecclesiastico regni Hungariæ Statu seu Ordine, qui est primarius, absen-

absen
plurib
mult
ta, qu
bus, i
ne qu
solut
denu
lionib
ctios
Augu
renu
triaq;
Danu
latus
N
quen
man
Chri
mag
SIG
pta,
giam
sathu
ipso
Tur
lia V
dam
mag
impe

absente, regni item Sclauoniae legatis, ac pluribus Magnatibus non comparentibus, multis prouinciarum nuntijs, iuxta mandata, quae à suis acceperant, penitus abnuentibus, ipsis verò comitijs, per Legatos Regios, ne quid ritè vltèrius tractari posset, iam dissolutis. Cùm pridie certa mors refragaturis denuntiata fuisset, à paucis perfidæ rebellionibus concitatoribus, tumultuaria factiosorum acclamatione, ann. 1620. die 25. Augusti *Rex Hungariae* per vim ac fraudem renuntiatus, Inducias palam rescidit, *Nitriamq;* expugnata, copias suas in *Austriam* cis Danubium immisit, ferroq; omnia populatus, arces & oppida varia occupauit.

Rex Hungariae renuntiatur.

Ne quid verò ad summum scelus deesset, quemadmodum in *Transilvania*, vt *Ottomannorum* gratiam demereretur, valida Christianarum ditionum propugnacula, magnis Romani Imperij sumptibus, sub *SIGISMUNDO BATHORIO*, Turcis erepta, videlicet *Lippam, Solymos, Totuaradgiam, Margitam, Monostor, Arad, Syri, & Facsathum*, Turcis tradidit; sic in Hungaria hoc ipso anno limitaneas arces & oppida iisdem Turcis consignare cœpit, tradiditq; inter alia *Vacziium*, Episcopalem sedem, inter *Budam & Strigonium* oportuno loco situm, magnis olim Hungariae, sacriq; Imperij impensis recuperatum atque defensum.

Transilvania & Hungaria arces tradit Turcis.

E Quæ

Quæ cum ita essent, ne quod FERDINANDO vel successoribus eius præiudicium quacumque demum ratione, ex prætensa *Bethlenij* in Regem electione, regiminisque ac Regij tituli vsurpatione nasceretur, in primis hanc electionem iniustam, violentam, iniquam, seditiosam, iuribus, consuetudinibusque Regni contrariam, ac proinde irritam, inuvalidam, ac penitus nullam esse, idem FERDINANDVS edito diplomate declarauit. Præterea quidquid in conuentu *Posoniensi*, aut *Nouizoliensi*, contra iura Regia, contra Ecclesiam Dei, ac Statum Ecclesiasticum, contra leges, libertatē, & antiquas Regni Hungariæ consuetudines, contra fideles Regis vasallos, tam Ecclesiasticos quàm sæculares, quoquo modo statutū, decretum ac definitum fuit, id totum penitus cassauit, illegitimum, iniustum, inuvalidumque pronuntiauit: neq; illorum conuenticulorum statuta robur aliquod, vilo vnquam tempore, habitura statuit: quandoquidem, iuxta perpetuam eiusdem regni Hungariæ legem ac consuetudinem, nulla constitutio valida esse possit, quam legitime coronati Regis approbatio non firmauerit.

Quia verò, ne quid intentatum FERDINANDVS relinqueret, quo S. R. Imperio & regno Hungariæ salus & pax restitueretur, GABORI titulum *Hungariæ Principis* ea ratione

tione

tione detulerat, si ad fidem obedientiamque debitam Hungaros reduxisset: is verò non modò non satis fecerit conditioni, sed è contra perfidè Regnum Hungariæ eidem FERDINANDO eripere studuerit: eapropter, prædictum Principi Hungariæ titulum is penitus cassauit, abrogauit & aboleuit, & bellum contra BETHLENUM publicauit. Hactenus ex diplomate Imperiali, an. 1620. die 10. Decembris, vt dixi, Viennæ dato.

*Principis
Hungariæ
titulus
cassatur.*

Anno M.DC.XXI. die 22. Ianuarij, BVQVOIVS, gelu niuibusque spretis, Raditzio mouit cõtra GABOREM; cuius militè è Morauia exturbauit, Ostra, VVesselio, Stransnitzio, & Scallitzio, oppidis intra triduum occupatis.

*Buquoius
Gaboris
militem
pellit è Mo-
raua.*

Die 29. Ianuarij, Viennam ad Cæsaris aulam idem BVQVOIVS sospes redijt, ab eodem atque vniuersa Nobilitate, summis beneuolentiæ signis, exceptus.

Ineunte mèse Februario, octoginta quinque vexilla, in Pragèsi prælio potissimùm per suos hosti erepta, FERDINANDO Cæsari obtulit. Adeo quidem, vt centum sexaginta numerarentur signa militaria hostibus intra biennium adempta, ac Cæsari à Buquoius oblata.

*Cæsari ve-
xilla 160.
offert.*

Non succedente ex voto quadrimestri Commissariorum Imperialium & Hungarorum disceptatione, de pacis conditionibus cù Bethlenio Gabore, FERDINANDVS

*Presburgū
& Tirna-
ui. in oc-
cupat.*

*Castellum
nouum ob-
sidet.*

*Bannum
Imperiale
publicatur
contra Pa-
latinum &
alios.*

Imperator, paulò post Pascha, secundo Da-
nubio, tormenta aliquot maiora, in Hun-
gariam misit. Paucis postea diebus, BV-
QVOIVS, cum exercitu viginti quattuor
amplius millium, est subsecutus, *Pofonium*,
vulgò *Presburgum*, Hungariæ metropolim
oblessurus. Sed antequam tormenta BV-
QVOIVS admouisset, ciues sese dediderunt,
& militem Cæsareum in urbē admiserunt.
Contigit id sub finem mensis Aprilis. Exin-
de *Tirnauia*, quæ Strigonientis hodie Archi-
episcopi sedes est, aliaque oppida ac propug-
nacula pariter ad oblequium redierunt. In
rebellionē perstitit *Neubenselia*, seu *Castellum
nouum*, oppidum situ, arte, & præsidio Tur-
cico à GABORE munitum: cuius in obsidio-
ne BVQVOIVS, magno omnium luctu, oc-
cubuit: vt paulò infra dicemus.

FERDINANDVS Cæsar *Bannum*, vt vo-
cant *imperiale* contra FREDERICVM Co-
mitem Palatinum, Ex regem Bohemiæ, IO-
ANNEM GEORGIVM Marchionem Bran-
deburgensem, cognomento *lagerdorffum*, Si-
lesia ac Lusatia turbatorem, CHRISTIA-
NVNVM Principem Anhaltinum, & GEOR-
GIVM FREDERICVM, Comitem Hohen-
loium publicat, diplomatibus die 22. Ia-
nuarij Viennæ datis: in quibus singulorum
acta rebellionis explicat, singulosq; crimen
læsæ Maiestatis commisisse declarat. PALA-

TINVS

TINVS, qui per Marchiam Brandeburgen-
 sem, vicinasq; prouincias *errabunda trahens*
vestigia, mensibus aliquot latuerat, Banno
 publicato, sibi metuens, omnibusq; se inui-
 sum sentiens, in Hollandiam, ad auunculum
 suum MAVRITIVM NASSAVIVM, Prin-
 cipem Aransionensem, cum vxore, miser
 omnibusque exutus, mense Aprili se con-
 tulit; gratias scilicet eidem, alterique auun-
 culo suo HENRICO TVRRIANO, Duci
 Bullonio, acturus, pro præclaro illo confi-
 lio, quo ipsum ad capeffendam regni Bohe-
 miæ coronam, contra foceri, IACOBI maio-
 ris Britannia Regis, voluntatem, impule-
 rant. Optasset quidem FREDERICVS, cum
 coniuge Britanna in Britanniam transmit-
 tere: sed vetuit id focer, à genero regios titu-
 los ambiente, itemque à Puritanis, homini-
 bus seditiosissimis, & in Palatinum mirificè
 propentis, sibi & vnico filio suo fortasse me-
 tuens. Itaque in Haga- Comitibus pauper &
 exul FREDERICVS cum vxore, IOANNE
 ERNESTO, Saxone Vinariensi, & alijs pro-
 ceribus aliquot profugis, domiciliū collo-
 cavit Batavis, suoque etiam genero grauis:
 alijs exemplo futurus, ne viuentium regna
 temerè ambient, aut alienis consilijs in præ-
 ceptis abripi sese sinant. *Anbaltinus* in Sueciam,
 alij alio se contulerunt.

PALATINO in Hollãdiam turpiter pro-

E 3

fugo

*Palatinus
in Hollan-
diam fugit.*

*Principes
Unionis
cum Spi-
nula tran-
sigunt.*

fugo, PRINCIPES VNIONIS, (vt vocabāt) EVANGELICAE à Marchione SPINULA, qui VVormatiam obsidere parabat, sibi metuentes, mutatis in melius consilijs, de armis ponendis cogitare cœperunt. IOANNE itaq; SVICHARDO, Electore Moguntino, & LVDOVICO Hafsiae Lant-Grauo Darmstadiensi, interuenientibus, IOACHIMVS ERNESTVS, Marchio Brandeburgensis, cognomento *Anspacensis* (qui dictæ Vnionis exercitui cum imperio præerat) & IOANNES FREDERICVS, Dux VVirtenbergenfis, cum Moguntiam venissent, tam suo quàm aliorum Principum ac Statuum Vnitorum nomine, cum SPINULA, Capitaneo, vt loquuntur, generali, exercitus Cæsarei, in Palatinatu, his conditionibus die 12. Aprilis transegerunt:

*Ante omnia conuenit inter prædictos Principes & Status, deinceps ab omni hostilitate penitus inter se abstinere, ita vt Principes & Status Vnionis, eorumque exercitus, nullatenus posthac D. Marchionem Spinulam, neque ipsius copias, aut loca, quæ in eius potestate nunc sunt, neque alios in hoc tractatu comprehensos, aut eorum terras & dominia offendant, neque Fredericum Palatinum pecunia, milite, vel alio quouis modo directe vel indirecte per se vel per alium iuent; eorum antehac initam Vnionem, nec in fauorem Friderici Palatini, nec contra Cæsaream Ma-
iesta-*

iestatem prorogent, aut nouam ineant, sed ante terminum Vnionis effluxum, scilicet 14. proximè instantis mensis Maij, copias suas, siue priuatas siue communes, ex Palatinatu & alijs ad defensionem Palatinatus vsurpatis locis educant, & discedere faciant, atque Cæsareæ Maiestatis fideles & obediens Principes & Status permaneant: vt hac de re sæpius apud Cæsaream Maiestatem contestati antehac sunt.

Vicissim D. Marchio Spinula nihil posthac hostile tentabit in DD. Vnitorum Principum, & Statuum personas, milites, Officiales, subditos, arces, ciuitates & terras, nec depraedationibus, exactionibus, excursionibus, nec alio quouis modo.

Hoc autem tractatu comprehendentur, tam in Concordia Ulmenfi nominati, quàm ceteri Electores, Principes, Status, & Nobiles Imperij siue Catholici siue Euāgelici, nō tamē intēdūt dictæ partes de terris Iuliacēlibus hoc loci quidquā disponere.

Quantum autem ad Fredericum Palatinum attinet, (quem ea, quæ hæctenus dicta sunt, non attingunt) dictus D. Marchio Spinula, ad requisitionem Magnæ Britannicæ Regis, promisit ab hinc vsque ad supradiçtum terminum, 14. Maij in executione Palatinatus sibi commissa, in personis & bonis, siue per se, siue per alium non progredi, sed eam executionem tantisper suspendere: hac tamen conditione, quod Principes Vnionis efficiēt, ne copia priuata præacti Palatini, iam in Palatinatu vel in vicinis locis existentes, interea vllam

hostilitatem contra D. Marchionem Spinulam, eiusq₃ exercitum, & loca quæ obtinet, aliosq₃ fideles Imperij Status, eorumq₃ ministros, & subditos exerceant.

Et ne vicini Principes & Status, eorumq₃ subditi, aut alij in ipsorum territorijs, ab vnus aut alterius partis milite grauentur aut lædantur, promiserunt sæpe nominati Principes vtriusq₃ exercitus, serio & certò efficere, vt omnes excursions, prædationes, aut quæuis aliæ infestationes in ipsorum terris & prouincijs prorsus inhibeantur & cessent, viarumq₃ & commerciorum securitas promoueatur.

Ad quorum omnium maiorem firmitatem, hos articulos sæpe nominati Principes vtriusque partis, vnà cum Principibus interuenientibus, suis sigillis, & subscriptionibus roborarunt: vtq₃ à S. Cæsarea Maiestate, & D. Archiduce Alberto confirmantur, D. Marchio Spinula quamprimum procurabit. Actum Moguntia 12. Aprilis anno 1621. Et infra subsignauerant, AMBROSIVS SPINULA, IOANNES SVVICHARDVS Archiepiscopus Moguntinus, LVDOVICVS Lant-gravius Hafsiaë, IOACHIMVS ERNESTVS Marchio Brandenburgensis, IOANNES FRIDERICVS Dux VVirtembergensis.

SPINVLAM porrò, pacatis in Germania rebus, ad Belgas reducem, variij varijs Panegyricis, nos isto breui Elogio profecuti sumus.

AMBRO-

*Marchio-
nis Spinula
elogium.*

AMBROSIVS SPINULA natus est Ge-
nuæ, patre PHILIPPO, nobilissimo Vena-
fri Marchione, & matre POLYXENA GRI-
MALDA, Nicolai Principis Salernitani filia.
Fratrem habuit FREDERICVM Spinulam,
qui sub magno illo ALEXANDRO FAR-
NESIO, Parmæ Placentiæque Duce, ordi-
nes bello Gallico ductavit. Idem postea à
PHILIPPO III. Hisp. Rege, validæ trire-
mium classis cum Imperio præfectus, anno
1600. per medias Batauorū classes, vastum-
que Oceanum ex Hispania in Belgicam tra-
iecit. At verò dum non modò cum hoste,
sed cum bruto quoque illo elemento, trire-
mium hic impatiente, Flandriam ac Zelan-
diam inter, conflictando, fortiter dimicat,
plurimis hostium cæsis, & ipse, prò dolor,
infausto maioris machinæ globo, ann. 1603.
die 26. Maij faucius cecidit.

FREDERICI amissi dolorem mitigavit
AMBROSII fratris ex Italia in Belgicam,
cum amplissimis copijs, paulò post aduen-
tus. Cuius quidem virtus eximia, diuinus
generosi animi vigor, magna sollertis inge-
nij vis, summa in periculis adeundis auda-
cia, promptum in iisdem depellendis confi-
lium, indefessa bellicis in expeditionibus vi-
gilantia, & mira in rebus omnibus industria,
Ostendana in obsidione primùm emicuerūt. *Spinula*
Oppidum istud varijs magnisque molibus *Ostendam*
expugnat.

E 5

ac pro-

ac propugnaculis (totidem insulis, diceret) Bataui muniendo distinxerant. Nec illud Mars solùm, sed & Neptunus tuebatur, vastusq; Oceanus, ruptis immissus aggeribus, pro obsessis pugnabat, nostrosque arcebat. Obsidione itaque in triennium ductâ, cum nec claudi nec cingi, adeoq; nec vinci, omnium iudicio, posset oppidum, vnus AMBROSIVS signum sustulit, & portu fascibus obstructo, ductis item cuniculis, hostibusq; profligatis, paucorum mensium spatio, Ostendam an. 1604. die 22. Septembris expugnauit.

*Antuerpiã
seruat.*

Anno proximè insequenti, duce MAVRITIO NASSOVIO, cum Bataui aggerem VVasianum prope Antuerpiam perrumpere, & Antuerpiam ipsam obsidere tentarēt, tridui spatio, Scaldim fluuium ponte strauit, copijs nostris commodè vltro citroque traijciendis. Quo prudenti consilio, non Brabantiam modò, quam hostis spe deuorarat, sed & Flandriam ab omni metu liberauit, hostilesq; copias, multis priùs cæsis, vela ac tergum vertere coegit. Exinde Scipionem Africanum imitatus, vt ille in Africam, sic ipse in Frisiam ac Transrhenanas prouincias, totam belli molem traduxit, hostemq; nostris à iugulis reiectum, suo in solo cædi, vinciq; posse demonstraui. Fidem faciunt *Oldesalia, Linga, VVachtendunca,*

*Linga & a-
lia oppida
capit.*

Craca-

Cracavia, Lochemium, Grolla, Rheinberca, aliaq;
oppida milite præfidiario, loci ingenio, atq;
arte munitissima: quæ MAVRITIO cum
exercitu inspectante, & nequidquam fren-
dente, eodem ipso anno noster expugnauit,
atque ad deditiōem compulit.

Quid amplius? Copijs nostris hostili frau-
de ac seditione militari distractis, *Grollam* *Grollam*
recens in deditiōem acceptam, munitio- *obsidione li-*
nibus nondum instauratis, Bataui obsident. *berat.*

SPINVLA quid agit? Consilia mox expe-
dit, generosum militem, in concionem vo-
catum, allocutione compellat, & per sæuas
imbrium ventorumque tempestates, magno
atque inuicto animo in hostem ducit, signa
aquilasque fortiter promouet. Et ecce, pani-
co velut terrore perculsus MAVRITIVS
cum suis terga vertit, castrisque exutus turpi-
ter fugit, pudenda omne in æuum nota.

Inducijs stantibus, cū ORDINES BELGI-
CI confœderati partes Marchionis BRAN-
DEBURGICI potius quā Ducis NEOBUR-
GICI, primò clanculum, dein apertè foue-
rent, & huius militem *Iuliaco* expulissent,
Dusseldorpium (vbi tunc Neoburgici coniux
agebat) frustra tentassent, tractatum Vesa-
liensem, (vbi de concordia vtrimque agi
cæptum) re infecta interrupissent, alia-
que multa more suo seditiosa moliren-
tur, SPINVLA à MATTHIA Cæsare,
eiusque

eiufque fratre ALBERTO, Belgarum Principe, supremus belli dux constitutus, anno 1614. exercitum, paci publicæ afferendæ, omnium opinione celerius conscripsit. AQUAS-GRANI itaque, urbem Imperialem, mandato eiusdem Cæsaris, primò aggressus, eam paucas intra horas ad obedientiam compulit: mox *Vesaliam*, veterem Calvinianorum sentinam, & alteram quasi Geneuam, aliaque oppida Rheno adlita, magna celeritate ac felicitate occupavit.

Quapropter PHILIPPVS III. Rex Catholicus heroem fortissimum, optimè de Republica Christiana meritum, nobilissimo Equitū aurei Velleris collegio primū, post Hispaniæ magnatibus (quos Grandes vulgò nūcupāt) iure meritissimo adscripsit.

Venio ad res nuper in Palatinatu præclare gestas. Bohemi rebelles, abdicato contra ius & fas FERDINANDO II. Austriaco, FREDERICVM Electorem & Comitem Palatinum Rheni ad regni coronam euocant. Pro Palatino stabant *Hassus, Anhaltinus, VVirtenbergensis, Anspacensis, Durlacensis*, & alij Protestantes Vnionis Euangelicæ (vt ipsi vocabant) Principes, itemque Ciuitates plus minùs XVI. Imperiales. PHILIPPVS itaque Rex Catholicus, & ALBERTVS Belgicę Princeps, copiosissimum apud Belgas exercitum, ad inuadendum Palatinatum (dum

Frede-

Aquas-Grani & Vesaliam occupat.

Fredericus Pragæ frustra regnum firmare nititur) viresque hostium distrahendas, conscribi iubent.

Cui quidem summo cum imperio præfectus *SPINVLA*, anno 1620. exeunte, mense Augusto, in Palatinatum inferiorem irrupit, & paucos intra menses *Crucenacum*, *Oppenheimium*, *Baccheracum*, *Simmerenum*, *Trarbacum*, *Disibodimontem*, *Spanhemium*, aliaque oppida amplius quinquaginta, partim ad Rhenum, partim ad Mosellam sita, vix vlllo suorum damno, occupauit. Et iam *VVormatia* (quæ confœderatorum Principum sedes erat) imminebat, cum *ANSPACENSIS*, & *VVIRTENBERGENSIS*, grauiora metuentes, suo ac sociorum nomine, *Moguntiam* venire, & anno 1621. die 12. Aprilis, se suaque omnia Cæsari submisere.

Palatinatum inuadit.

SPINVLAM ad Belgas reducem *ALBERTVS* Archidux supremum aulæ suæ Oeconomum renuntiauit: quæ dignitas in nostro & Hispaniensi palatio est omnium prima: vt & *PAVLVS V.* Papa eiusdem filium secundò genitum *AVGVSTINVM S.R.E.* Cardinalem trimestri antea nominarat. Reliqua victoriarum trophæa posterior dicet ætas.

Annus hîc multis Principibus fatalis fuit. *PAVLVS V.* Papa, annos sexaginta octo, & menses quatuor natus, exeunte Ianuario moritur,

Paulus V. Papa moritur.

moritur, LXXII. Cardinales viuos post se relinquens. Die 9. Februarij sufficitur GREGORIVS XV. Pontifex verè Optimus Maximus, patria Bononiensis, ex illustri Ludouifiorum familia.

*Philippus
III. Rex
Catholicus.*

PHILIPPVS III. Hispaniarum & Indiarum Rex Catholicus, die vltima mēsis Martij, relictis terræ regnis, ad æterna ac cœlestia, vt cōfidimus, euolauit. Fuit enim Princeps verè pius, clemens, pacificus ac bonus. Tres filios, ac totidem filias ex MARGARITA, Ferdinandi II. nunc Cæsaris sorore, fustulit. Ex his primogenitus PHILIPPVS DOMINICVS VICTOR CRVCIVS, anno 1605. die 8. Aprilis. feria 6. Parasceues, natus est Vallisoleti: qui nunc est PHILIPPVS IV. potentissimus Hispaniarum Indiarumque Monarcha: quē vt Deus Opt. Max. diu sospitem seruet, ex animo rogamus. Seianis omnibus aula pulsis, habet is primarium sibi Consiliarium D. BALTHASAREM ZVNIGAM, virum legationibus, Belgica, Gallica, ac Germanica, itemq; rerum vsu clarissimum: quo nomine est quod non solum Belgicæ nostræ ac Germaniæ, sed vniuersæ Reipub. Christianæ gratulemur. CAROLVS genitus est Madriti, anno 1607. die 15. Septembris; FERDINANDVS autem S.R.E. Cardinalis, & Archiepiscopus Toletanus, in Scuriaco an. 1609. die 16. Maij. ANNA, nunc

LUDO-

LYDOVICI XIII. Francorū Regis vxor, nata
est Vallisoleti, an. 1601. die 22. Septemb. hoc
est, dieb. quinq; ante maritū: MARIA verò
in Scuriaco, an. 1606. die 18. Augusti: MAR-
GARITA aut Lermæ an. 1610. die 24. Maij.

COSMVS II. MEDICAEVS, Magnus E-
truriæ Dux quartus mense Februario, mo-
ritur, ex *Maria Magdalena*, Ferdinādi II. Cæ-
saris sorore, relicto *Ferdinando* filio, Ducatus
herede, & alijs aliquot liberis.

*Cosmus II.
Dux Flo-
rentia.*

ALBERTVS, Austriæ Archidux, Burgun-
diæ Brabantiaëque Dux, Flandriæ Comes,
& reliquarum prouinciarum Belgicarum
Princeps laudatissimus, 13. die mensis Iulij,
Bruxellis in Domino pijsimè, & animo quā
maximè tranquillo, obdormit. Morienti
adfuere P. INICVS BRIZVELA, Doctor
Theologus ex ordine Dominicanorum, qui
à sacris illi Confessionibus erat, & P. DO-
MINICVS, Carmelita discalceatus, gente
Aragonius, vitæ sanctimonia celebris, quem
anno superiore prælio Pragensi interfuisse,
& nostris animos ad victoriam obtinendam
addidisse suprà commemorauimus. Sepeliri
voluit in veste monastica ordinis Francif-
cani; corpusque suum deponi mandauit in
choro V. Sacramenti Miraculosi Bruxellis,
cui fuerat deuotissimus; maiorum suorum
exemplo. Ceteras eius laudes peculiari E-
logio profecuti sumus.

*Albertus
Belgarum
Princeps.*

CARO

*Carolus
Comes
Buquoius.*

CAROLVS LONGEVALLIVS, Comes Buquoius, *Hercules Belgicus*, Cæsarei exercitus ductor, militia & victorijs clarissimus, annos circiter quinquaginta natus in obfidi-
dione *Castelli noui*, quod est munitissimum Hungariæ superioris oppidum, die 10. mēsis Iulij, à suis turpiter desertus, tredecim vulneribus confossus, occiditur, magno Reipublicæ Christianæ damno. Vnicum reliquit filium ALBERTVM, annos quindecim natum.

BVQVOIO è viuis sublato, cæptam *Castelli noui* obfidionem nostri turpiter deseruerunt, tormentis sexdecim curulibus hosti relictis. *Tirnauiam* insuper, aliaque oppida per Buquoium recuperata Hungari Germanis paucos intra dies eripuerunt, & Viennam vsque omnia ferro flammaque vastarunt. Tanti cōstitit, vel vnum BVQVOIVM amisisse. Sed à tristibus ad lætiora, in Galliam transeamus.

Caluiniani, secta Regnis ac Principatibus infestissima, vt nullum in Ecclesia, sic nec in Republica caput ferre possunt. Ante decennium *Iarigius*, *Chefbobinus*, eiusque filius, sparsis in vulgus libellis, ad regimen oligarchicum, quod præ monarchico laudabant, *Pictones* sollicitarant: sed capti, iussu Regis, vt merebantur, suspendio vitam finierunt. Anno huius seculi vicesimo primò,
quo

quo ista commentabamur, *Rupellani*, Hugonottorum in Gallia antesignani, exemplo Batauorum, suaue iugum Regium excutere, nouamque in ipsis regni Galliae visceribus Rempublicam constituere moliebantur. Vt impium scelus auerteret & præoccuparet **LVDOVICVS XIII.** Rex verè Christianissimus, mēse Maio exercitum instruxit, & *Angeliacum S. Ioannis, Neracum, Cleracum,* aliaque oppida plurima ab Hugonottis infesta expugnauit; & ne in posterum rebellare possent, vtili sane consilio, muris ac mœnibus nudauit: *Rupellam* denique, ipsam rebellionis arcem, terra marique clausit. Enimverò si vñquam aliàs, nunc profectò optimam is habet rem bene gerendi, regnumque tibi ac suis æternum firmandi occasionem; *Batauis* scilicet domi forisque occupatis, Protestantibus *Germaniæ* Principibus per bella superiorum annorum penitus exhaustis, *Heluetijs* ac *Rhætis* inter se tumultuantibus, *Britanno* denique Puritanos (qui idem cum Hugonottis Gallicis, & Gomaristis Batauicis, de Regibus vniuersis aut tollendis, aut in ordinem redigendis, impiè sentiunt) auersante ac detestante.

MATTHIA Cæsare, & **FERDINANDO** Bohemorum Rege, *Viennæ* agentibus, **Carolus Gonzaga**, Dux *Niuernensis*, & alij septemdecim primariæ notæ heroes, in aula

F

tunc

*Rex Gallie
varia Hugonottorum
oppida expugnat.*

Ordo Equi-
zum mili-
tia Chri-
stiana

Confirma-
tur à Gre-
gorio XV.
Papa.

tunc Cæsarea versantes (quos inter Germa-
ni, Galli, Poloni, Hungari, Itali, aliarumq;
nationum proceres fuere) Ordinem Equitum
militiæ Christianæ, sub patrocinio SS. *Deiparæ,*
Michaelis & Francisci, contra Turcas & alios
nostræ Religionis hostes, ante biennium
instituerant. Præclarum hoc institutū FER-
DINANDO tunc Imperatori, PHILIPPO
Hispaniæ, LUDOVICO Gallie, SIGISMUN-
DO Poloniæ, Regibus, ALBERTO Belgicæ
Principi, MAXIMILIANO Bavariæ Duci,
Ecclesiasticis S. R. I. Electoribus, alijsq; Prin-
cipibus probari, GREGORIUS XV. Ponti-
fex Maximus cum intellexisset, illud ipsum
diplomate typis Romæ edito comprobavit.

Gregorius Papa XV. ad futuram rei me-
moriam. Regimini militantis Ecclesiæ, nullo licet
merito nostro, diuina dispensatione præsidentes,
votis illis, per quæ militarium Ordinum, ad fidei
Catholicæ propagationem, & defensionem institu-
torum, propagationi consulitur, libèter annuimus,
eaque fauoribus prosequimur oportunis. Suppli-
cationibus itaque pro parte dilectorū filiorum, Su-
periorum Militiæ Christianæ, nobis per dile-
ctum etiam filium, nobilem virum, Ioannem
Vincentium, Comitem de Arco, vnum, vt
ipse asserit, ex dictæ Militiæ Prioribus, ac eiusdem
Militiæ Oratorem, Nobis super hoc humiliter por-
rectis inclinati, Superioribus prædictis, siue ab
eis deputatis, vt habitum per dictæ Militiæ fra-
tres gestari solitum personis, nostro & S. R. E.

tempor
beri fa
litas
obsequ
Pontifi
cialibu
bitum
spectiu
sonæ p
habitu
docum
stati, a
cuicum
doliber
presēt
partim
nation
cūq; D
toris, a
Or
Cruce
spect
lis im
Orig
E
tuenc
de v
est f
capit
tibus

temporali dominio subditis, exhibere, seu exhiberi facere; eisdemque personis, ut sine ullo fidelitatis, subiectionis, vasallagij, & cuiuscumque obsequij, Nobis, & pro tempore existenti Romano Pontifici, ac Apostolicae Sedis Legatis, & Officialibus quomodolibet debitorum prauidicio, habitum praedictum suscipere liberè & licitè respectiue possint, & valeant (dummodo tamen personae praedictae, in earum & cuiuslibet illarum ad habitum praefatum admissione, aut alias quodcumque iuramentum non praestent, quod potestati, aut superioritati, vel iurisdictioni, aut alij cuiuscumque iuri nostro & Sedis Apostolicae quomodolibet aduersetur) Apostolica auctoritate, tenore praesentium, & licentia & facultate concedimus, & impartimur. Nō obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarijs quibuscumque. Datū Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die 10. Maij 1621. Pontificatus nostri an. primo.

Ordinis porrò istius militaris insigne est Crux auro intertexta, Melitensi, si formam spectes, non absimilis, Deiparae, & S. Michaelis imaginibus condecorata. Vide plura in Originibus nostris Equestribus.

Exemplo ad omnem posteritatem statuendo, die 21. Junij, Pragae publicè in foro de viginti septem rebellibus supplicium est sumptum: ex quibus viginti quatuor capite plexi, alij tres suspensi fuere praesentibus tribus Iudicibus seu Commissarijs

Praga de rebellibus 27. supplicium sumitur.

Imperialibus, Consulibus item Pragensibus, ac Senatu vniuerso. Ex primarijs erant isti: *Ioachimus Andreas*, Comes Slickensis. *Venceslaus Budeuitius*, Præses Appellationum, *Christophorus Bohemicae Camerae Præses*, *Dionysius Schermerus*, arcis Pragensis Præfectus, *Ioannes Iessenius*, gymnasij Carolini Professor (cui & lingua est amputata) & *Alexander Ruppelius*, Consiliarius Heidelbergensis. Alij non pauci aut ad perpetuos carceres damnati, aut proscripti fuere. Talis nimirum solet esse fructus & exitus rebellionis.

Anni superioris autumnus Polonis admodum infaustus fuerat. Hos GRATIANVS, Valachiae Moldaviaeque Princeps, professione Christianus, in auxilium, contra Turcas ac Tartaros, euocarat. Prælio vno alteroue commisso, victoria penes SCANDERVM Bassam Turcicum, & GALGAM, Tartarorum Præcopesium Sulthanum, stetit. Periere bis mille quingenti circiter Poloni, atque inter eos flos nobilium procerum: periit & ipse GRATIANVS. Ut cladem atque iniuriam acceptam SIGISMUNDVS Poloniae Rex vindicaret, legatos militum ad plerosque orbis Christiani Principes, qui suppetias aduersus communem hostem peterent. His impetratis, exercitum Polonicum centum amplius millium conscripsere, & pri-

*Polonorum
clades an.
1620.*

primo vere in hostes duxere, Byzantio relicto, & ipse barbarorum Imperator OSMANES, cum trecentis Turcarum ac Tartarorum millibus, in campum prodijt. Nostri, etsi viribus impares, in vno alteroq; tamen prelio superiores mense Septembri exstiterunt. Cecidere ex hostibus centum circiter millia, & classe ingenti per Cosacos in Pontum Euxinum immissa, ipsa barbari Imperij sedes Constantinopolis tremuit.

*Victoria an.
1621.*

Fuerat annus superior tot hostium in Germania cladibus insignis, vt spes foret omnes breui oppressos iri. Sed annus hic proximè insecutus, nostrorum socordia seu nimia securitate (quæ quidem res sæpe spoliantem iam & exultantem euertit) spem in sollicitudinem vertit IOANNES GEORGIVS, ex Marchionum Brandenburgensium familia, cognomento *Iagerdorffius*, Frederici Exregis Vicarium sese gerens, vastata Morauia, cum exercitu in Hungariam ad GABOREM, victorij, post cædem BVQVOII, insolescentem, mense Augusto penetrauit; iunctisque copijs, Viennam vsque, more Turcico ac Tartarico (quorum & auxilia aderant) omnia sunt depopulati, Posoniumque copioso Hungarorum equitatu aucti obsederunt.

*Posonium
obsidetur.*

ERNESTVS MANSFELDIVS, Petri Ernesti, Belgicæ quondam pro Rege Catholico Gubernatoris, filius nothus, ex Palati-

natu superiore veniens, Bauaris, Herbipolenfibus Bambergenfibus, Spirenfibus Treuerenfibus, Alfatijs, alijsq; populis pro Cæfare ftantibus magna damna intulit.

HORATIVS VEIRIVS, Anglorum Colonelus, qui *Frederici* copijs in Palatinatu inferiore præerat, agrum ac diœcefis Spirenfis cœnobîa non pauca rapinis, cœdibus, ignibus, ferroque barbarum in morem vaftauit.

His alijsque rebus confirmati THABORENSES (quod vnicum ferè in Bohemia oppidũ, post Pragenfem fuperioris anni victoriam, ad obfequium compellere noftri neglexerant) in rebellionẽ perftiterũt, à BALTHAZARE MARADA, Hispano militia claro multis menfibus obfeffi, qui demũ 18. Nouembris eos ad deditiõnem compulit.

Sed animos, hortante atque vrgente per litteras GREGORIO XV. Pontifice, noftri mox refumpferunt. Inter alios SVENDIVS, Baro Germanus, & CARACCIOLVS Neapolitanus, qui Belgicis, Italicis, alijsque copijs, pro Cæfare, Regis Catholici ftipendio ac fumptu, militantibus præerat, menfe Septembri ineunte, *Gaborem, Iagerdorfium, Turrianum, Budianum*, & alios Hungaros fortiter aggreffi, eofdem à Pofonio repulerunt.

MAXIMILIANVS Bauariæ Dux, legatum

*Thabor
obfiderur,
& capitur.*

*Pofonij obfidiõ
fornitur.*

tum f
mò cu
progr
latina
pulfo
G
illius
num
tholic
rio, Sp
ea dio
arcem
matia
tum
Ponte
fe nau
regio
fito, c
queber
ream,
PH
TER
denbe
(qua
Palat
fis, ali
bus, v
tutel
nobi
Su

tum suum *Tillium* contra *Mansfeldium* primò cum exercitu misit, post ipse in aciem progressus, *Ambergam*, *Camum*, & alia in Palatinatu superiore oppida omnia subegit, pulso inde *Mansfeldio*.

*Amberga
& Camum
capitur.*

GONSALVVS CORDVBENSIS, magni illius Ducis *Gonsalvi*, qui pulsus Gallis, regnum Neapolitanum *Ferdinando* Regi Catholico vindicavit, ab *Horatio Verrio*, *Spirensis* agri vastatione, & sacrorum in ea diœcesi violatione, irritatus, *Steinensem* arcem munitissimam, haut procul *VVoromatia* sitam, insigni astu, nostratum militum opera, mense Augusto occupavit. *Ponte* sublicio deinde (qui connexis inter se nauibus *Oppenheimij* hactenus steterat) è regione eiusdè arcis, *Rheni* fluctibus imposito, cæsis fugatisq; hostibus, *Binshemiū*, *Starquebergā*, *Heppenhemiū*, *VVinheimiū*, *Lutrā Casaream*, aliaque oppida & arces expugnauit.

*Arx item
Steinensis.*

PHILIPPVS CHRISTOPHORVS SVTTERENVS, Antistes *Spirensis* in arce sua *Vdenhemienfi*, ad *Rheni* & *Saltzæ* confluentem (quam superioribus annis *Fredericus* Elector Palatinus, & *Georgius Fredericus* Durlacensis, alijque confœderati, deiectis munitioibus, vastarant) instauranda perstitit, eiusque tutelam *Eduardo Geraldino*, *Hiberno*, viro nobili ac forti commisit.

*Vdenhemium
instauratur.*

Sub idem tempus lætus ex *Hispania* nuntius

*Hispanorū
victoria ad
fretum Her-
culeum.*

*Ad Mamora-
ram.*

1578.

tius adfertur de duplici Batauorum classe, vna per *Lusitanos* in India Orientali, altera per *Castellanos* ad fretum Herculeum, mense Augusto, die S. Laurentio martyri sacra, duce *Frederico Toletō*, dissipata; multis nauibus partim captis, partim demersis aut exustis.

Haut minū illustrem ex Mauris victoriam, mense Maio anni eiusdem, Hispani apud *Mamoram* retulerunt. In ora Africae ad Oceani littus, & *Lissi* (hodie *Lucus* vocatur) fluminis ostium, iacet *Larachium*, vulgò *Larache*, arx munita & valida: à qua non procul

SEBASTIANVS Lusitaniæ Rex, anno superioris sæculi septuagesimo octauo, cum exercitu perijt. Hanc arcem *Muleius Xequus* Maurus pecunia corruptus nostris, anno 1610. die 20. Nouembris, dedidit. Prope eam latebra est, & æstuarium maris, receptus piratis Mauris ac Batauis, vnde vicina Hispaniæ littora infestabant, & in prætereuntes naues grassabantur. Loco & fluuio, qui illac in Oceanum decurrit, *Mamora* nomen. Eum PHILIPPVS III. Rex Catholicus, *Ludouico Fagiardo* cum classe misso, anno 1614. occupauit, arcemque à fundamentis ibidem ædificari, & valido præsidio muniri mandauit. Batauis porrò instigantibus, Maurorum quinquaginta ferè millia, ad arcem expugnandam hac æstate conuenerant, *Hamete Alataxa* ductore: sed *Christophori Lechugæ*, qui præ-

præfidiarium militem regebat, & *Alfonsi Contrera*, Equitis Melitenfis, qui obfessis armis ac com meatū ex Hispania aduexit, virtute repulsi sunt. Periere ex hostibus illa obfessione ad xiv. millia.

Ordines porrò Belgici confœderati, vt aliquid agere viderentur, mense Iunio, *Societatem Indiae Occidentalis* publicarunt: Societatem dico ex ditiorum mercatorum numero conflata, qui priuatas opes suas velut symbolas conferant, & cincta armis commercia ad antipodas & alio Sole calentes Indos nauigiis emittant. Sed istas ad populum phaleras, & vana puerorum terriculamenta iam dudum nouimus. Et habent profectò, vbi meliùs ac certiùs suas Bataui facultates collocent; alterius Societatis Indicę exemplo ac successu fat edocti, quàm serò (aut nunquam) ad deducendas rationes seu computus veniatur.

Induciis duodecennialibus apud Belgas finitis, cùm Bataui, Zelandi, Frisii, aliisq; populi confœderati in rebellione perfisterent, & priores armis agrum nostrum infestassent, PHILIPPVS IV. Rex Catholicus amplissimas copias in Germania, Lotharingia, Burgundia, Belgicisq; prouinciis conscribi iussit. Exercitu vnum in corpus conflato, SPINVLÀ Bruxellis die 18. Augusti discessit, & positus ad Vesaliam castris, *Henricum*

Societas Indiae Occidentalis.

*Iuliacum
obsidetur.*

Comitem Bergensem, veteranum militem ac ducem, cum parte exercitus, ad Iuliacum (quod *Mauritius Nassavius*, Gallicis ac Britannicis fretus auxilijs, pulso milite Cæsareo, an. 1610. expugnarat) obsidendum misit. Is arcem primò *Reidensem*, situ loci & arte munitissimam, haut procul inde sitam, in deditioem accepit; post Rura fluuio, qui oppidum alluit, alium in alueum deducto, valida xvii. propugnacula, ne quæ elabi possent obsessi, circumcirca excitauit. Et ne *Mauritius*, qui castra ad Rhenum, Embriam inter & Ræsam, habebat, Iuliacensibus succurrere, aut commeatum inferre posset, SPINULA ad Vesaliam cum exercitu constitit; & ne otiosus esset, vicina aliquot oppida ad obsequium compulit, & Vesaliensibus in officio perpetuum continendis, arcem nouam, ad oppidi muros, à fundamentis exstruendam curauit.

*Ducis Mainij mors, 16.
Septemb.*

Vt est frequentissimus, & Religionis auitæ studiosissimus populus Parisiensis, sic vtrò ad arma contra Hugonottos facillimè concitatur. Testis Bartholomæi Apostoli festus dies, qui in prouerbium apud Gallos abiit, & xii. ampliùs millia, in tumultu populari, anno 1572. cæsa vidit. Sic illo ipso tempore, quo ista scribebamus, plebs Parisiensis, *Henrici Lotharingi*, Ducis Mainij, ad Montem Albanum, quem LVDOVICVS Rex

Rex obsidebat, miserando casu commota atque exacerbata, *Charentonium* (vicus est altero à Lutetia lapide, Calvinistarum ad conciones habendas conuenticulis infamis) facto armatorum globo, die 26. Septembris euolauit, & incenso euersoque illic templo impio, obuios Hugonottos læsit aut trucidauit; Duce Monbazonio, vrbis Gubernatore, vnà cum magistratu, frustra obsistente. Perempti sunt in vniuersum ex vtroque sexu circiter quadraginta: & plures haut dubiè perijsent, nisi Monbazonius, & Senatus plebem tumultuantem compescuissent, vigilijs ad singulos vrbis vicos ac portas collocatis. Ne porro ferocientis plebis furor ad plures transfiret, nonnulli ex tumultuantibus, qui suburbanas ad S. Marcellum ædes Hugonottorum spoliare conati fuerant, iussu Senatus apprehensi, laqueo vitam finierunt.

Hugonottorum cædes Charentonij.

BOHE.

BOHEMIAE
REGVM PRIN-
CIPVM QVE SE-
RIE S,

*Ex qua liquet, Bohemiae regnum, iam inde à pri-
mis initijs ad nostra vsq; tempora, non ele-
ctuum, sed iure sanguinis here-
ditarium fuisse.*

Czechus, gentis & principatus Bohemiae
conditor, sine liberis obiit.

Crocus anno Christi 670. regnare cœpit.

Libussa, Croci filia, an. 710. præstigijs infamis.

Premislaus, Libussæ maritus, an. 722. ex quo
coniugio deinceps propagati sunt Bohe-
miæ Principes.

Nesamislius, Premislai & Libussæ filius, an.
745.

Mnatha, Nesamislij filius, an. 783.

Nogenus, Mnathæ filius, an. 804.

Cresomislius, Nogeni filius, an. 831.

Neclanus, Cresomislij filius, an. 852.

Hostiuitus, Neclani filius, an. 873.

Boriuoius, Hostiuiti filius, primus Princeps
Christianus an. 871.

Spitigneus, Boriuoiij filius, an. 905.

Vra-

Vratislaus I. Spitignei frater, an. 907.

S. Venceslaus, *Vratislai* I. filius, an. 921. qui Regis titulo per *Othonem* Imp. delato, vti noluit.

Boleslaus, cognomento *Sæuus*, *Venceflai* frater, an. 919.

Boleslaus Pius, *Boleslai* filius, an. 967.

Boleslaus III. *Boleslai* filius, an. 999.

Iaromirius, *Boleslai* III. filius, an. 1003.

Valdricus I. *Iaromirij* filius, an. 1004.

Bretislaus I. *Valdrici* I. filius, an. 1043.

Spitigneus, *Bretislai* I. filius, an. 1055. 1061

Vratislaus II. *Spitignei* frater, an. 1601. qui ab *Henrico* IV. Imp. creatus Rex, ipso facto primus se Regem gessit: et si postea ad annos. 60. titulus is fuerit interruptus.

Conradus I. *Bretislai* frater an. 1093.

Bretislaus II. *Vratislai* II. Regis filius, an. 1093.

Borinonius II. *Bretislai* II. frater, an. 1100.

Suatoplucus, ex *Othone* *Bretislai* I. filio natus, an. 1107.

Vladislaus I. *Vratislai* II. Regis filius, an. 1109.

Sobieslaus, *Vladislai* I. frater natus minor, an. 1125.

Vladislaus II. *Vladislai* I. filius, an. 1140. qui à *Frederico* *Barbareffa* Imp. creatus est Rex II. *Bohemiæ*. Sed post ipsum denuo Regni titulus est suppressus.

Frede-

Fredericus, Vladislai II. filius, an. 1173.

Vdalricus II. Sobieslai I. filius, & Vratislai
Regis nepos, an. 1174.

Sobieslaus II. Vdalrici II. frater natu maior,
cedente fratre, anno eodem Princeps est
factus. Sed hūc restitutus *Fredericus* thro-
no deiecit. Frederico defuncto successit

Conradus II. Leopoldi Znoimensis filius an.
1182.

Quo peste extincto.

VVenceslaus II. Othonis Nigri filius an. 1191.
de Principatu cū *Premislao*, Vratislai Re-
gis filio, contendit. Sed interfecto *VVen-*
ceslao, & excluso *Premislao*, successit.

Henricus, Vladislai I. filius, ex Episcopo Pra-
genfi factus Princeps, an. 1191.

Vladislaus III. Vladislai II. filius natu mi-
nor, an. 1197.

Premislaus, dictus *Othocarus*, Vladislai III. fi-
lius natu maior, an. 1197. cedente fratre,
fit Princeps: qui à *Philippo* Imp. coronatus
est Moguntiaë Rex III. Bohemiaë. Ex
quo tempore Regius titulus est conti-
nuatus.

VVenceslaus III. cognomēto *Othocarus*, Pre-
mislai filius, Rex IV. Bohemiaë, an. 1231.

Othocarus, aliàs *Premislaus Othocarus*, Rex V.
Bohemiaë an. 1254. quem bello vicit *Ru-*
dolphus I. Imperator.

VVenceslaus IV. Rex VI. Bohemiaë an. 1284.
qui

qui ex *Iuditha*, Rudolphi I. Imp. filia, suscepit filium *Venceslaum* cognomento *Iuniolem*, & filias duas *Annam* & *Elisabetham*.

Venceslaus V. cognomento *Iunior*, patri suo successit, & fuit vltimus Bohemiæ Princeps ex virili posteritate *Premislai Primi*. Sororio itaque suo in regni hereditate successit,

Henricus Carinthiæ Princeps, qui *Annam Venceslai IV.* filiam duxerat uxorem. Hic postea, quòd ab *Henrico IV. Luceburgico* confirmationem tempore debito (is scilicet prætextus fuit) non petijset, regno exutus est, & succenturiatus

Ioannes, *Henrici IV. Cæsaris* filius, ducta *Elisabetha*, *Venceslai IV. Regis* filia natus minore. Ex quo coniugio prodiit

Carolus IV. Imperator & Rex Bohemiæ.

Venceslaus VI. Caroli IV. filius.

Sigismundus, *Venceslai VI. filius*, *Rex Bohemiæ & Hungariæ*, idemque *Romanorum Imperator*, verè pius, & *Reipublicæ Christianæ salutaris*, vnicam reliquit filiam *Elisabetham*, *Alberto II. Austriæ Archiduci* nuptam.

Albertus Austriacus, *Sigismundi gener* heresque regnorum, ac demum *Imperator*.

Ladislaus, *Alberti filius & heres* obiit sine prole. Habuit aut *Ladislaus* sorores duas,

Annas

Annam & Elisabetham, quarum maior *Guilielmo* Saxoniae Duci, minor *Casimiro* Poloniae Regi, ex *Iagellonica* familia, nupserat. Sed vtraque contra ius & fas exclusâ, *Georgius Podiebradius*, *Hufsita*, per tumultum, & vehementem *Ioannis Roquesani*, *Hufsitaram* Ministri, orationem est intrusus: quem tamen nec *Moravi*, nec *Silesij* vquam pro Rege agnouerunt. Eo defuncto,

Vladislaus, *Casimiri* filius, ex *Elisabetha* iuniore *Ladislai* sorore, in regno *Bohemiae* successit, idemque *Rex Hungariae* fuit.

Ludouicus, *Vladislai* filius, *Bohemiae* *Hungariae*que *Rex*, à *Solimanno*, *Turcarum* Imperatore, ingenti praelio victus ac caesus obiit improlis. Eius locum excepit.

1556 *Ferdinandus Austriacus*, *Caroli V.* Caesaris frater, qui *Annam* *Ludouici* sororem sibi matrimonio iunxerat, post *Imperator*.

1564 *Maximilianus II.* *Imperator*, idemque *Rex Bohemiae & Hungariae*, *Ferdinandi* filius.

1576 *Rudolphus II.* *Maximiliani II.* filius.

1612 *Matthias*, *Rudolphi II.* frater, anno 1619. sine prole obiit. *Patrueli* suo successit

1619 *Ferdinandus II. Austriacus*, *Imperator*, *Caroli Archiducis*, *Stiriaequae Ducis*, ex *Maria Bauara*, filius.

Ex ista *Bohemiae Regum Principumque* serie d

pe pro
fuisse
hered
mutua
tiones
iam in
eum o
suffra
fionis

Po
ploma
tere
nullo
culo
tis fu
dumt
nie, ve
culus,
uert
alium
Præla
Comm
eiusd
mur,
ritè in
Id
aure
esse l
hem

serie datur intelligi, ab vnoquoque Principi-
pe proximum filium, filiam, vel fratrem
fuisse regni heredem nuncupatum, vt fit in
hereditaria successione. Ipsa item dissidia, ac
mutuæ inter cognatos de Regno conten-
tiones, certo argumento sunt Principatum
iam inde ab initio fuisse hereditarium; quòd
eum quisque tamquam sibi debitum, non
suffragio electionis, sed prærogatiua succes-
sionis vindicaret.

Porrò ex ipso CAROLI IV. Cæsaris di-
plomate disertissimè constat, non compe-
tere Bohemis ius Electionis, nisi prorsus
nullo ex regali Bohemiæ prosapia, seu mas-
culo seu fœmina, superstite. Verba diploma-
tis sunt ista: *Electiorem Regis Bohemiæ, in casu
dumtaxat & euentu, quibus de genealogia, proge-
nie, vel semine, aut prosapia regali Bohemiæ mas-
culus, vel fœmella superstes legitimus (q̄ Deus a-
uertat) nullus fuerit oriundus, vel per quemcumq̄
alium modum vacare contigerit dictum regnū, ad
Prælatos, Duces, Principes, Barones, Nobiles &
Communitatem Regni præfati & pertinentiarum
eiusdem, decernimus, pronuntiamus, interpreta-
mur, & præsentis scripti patrocinio declaramus,
ritè iustè & legitimè in perpetuum pertinere.*

Idem CAROLVS IV. in Bulla Imperij
aurea cùm declarasset, Electoratus omnes
esse hereditarios, atque inter alios etiam Bo-
hemicum; id tamen amplius Bohemiæ con-

G

cessit

cessit, vt deficiente herede, Regnum nõ de-
uoluatur ad ius Imperij, sicut reliqui Electo-
rum Principatus, sed Ordines siue Status, in
euentu istiusmodi, Regem sibi eligant, qui à
Cæsare tamẽ confirmari & inuestiri debeat.

Aduersus hæc & alia Bohemi rebelles v-
nicum *Georgium Podiebradium* obtrudebant,
in quo à CAROLI IV. decreto est discessum.
Sed, vt supra in Regum Serie docui, quid-
quid tunc tumultuariè peccatum, paulò post
correctum fuit; VLADISLAO ad regnum
vocato, qui ex sorore *Ladislai* Bohemiæ Re-
gis natus erat. Vt omittam, anno millesimo
quingentesimo quadregesimo septimo, sub
FERDINANDO I. Rege, in publicis Ordini-
um regni comitijs, constitutum fuisse, vt
iuxta *Caroli IV.* diploma, & *Vladislai* vltimi
dispositionem, eiusdemque *Ferdinandi I.* lit-
teras Reuersales, an. 1545. datas, in Rege
subrogãdo deinceps procedatur. Quod qui-
dem Ordinum decretum inter regni leges,
quas Constitutiones vocant, est adscriptum,
& postea diligenter obseruatum. In istis au-
tem *Ferdinandi I.* Reuersalibus expressè sic
legitur: *Cõstitutiones Caroli IV. Imperatoris hoc
in se continet & cõprehendunt: Si ex Regia prosa-
pia & stemate, masculi & feminei sexus, legiti-
mè procreatis, nemo superstes esset, libera electio
Regis Bohemiæ Statibus eiusdem regni, & prouin-
cijs ad illud pertinentibus non aliter competeret.*

FINIS.

I

A
Anhal
Armin
Austria

B
Al
Ba
all
Barne
Betle
Cu
Re
dit
Pre
Pr

Bohe
Bohe
riu
agr
Buqu
dit
Bohe
Læ
Pr
Al
56
Cæsa
no

C
Caro

INDEX RERVM.

ALBERTVS Belgarum Princeps respuit Imperium. pag. 17
 Copias in Bohemiam mittit, & moritur. 25. 79
 Anhaltinus Princeps. 24. 44
 Arminianorum factio in Hollandia. 26
 Austriaca domus Romanorum Imp. parens ac nutrix. 25

B.

Balthasar Zuniga Philippo IV. Regi Catholico à cōsilijs. 87
 Bannum Imperiale cōtra Fredericum Palatinum, eiusque
 asseclas. 68
 Barneuelcius capitur, 28. decapitatur. 30
 Betlenus Gabor Transiluaniam occupat. 59
 Cum Palatino Comite conspirat, & Cassouiam capit. 60
 Rex Hungariæ eligitur, Lippam & alias arces Turcis tra-
 dit. 65
 Presburgum occupat & Castellum nouum obsidet. 68
 Presburgum à Buquoio recuperatū frustra obsidet. 85. & 86
 Bohemorum rebellio, Matthia Comite Turriano auctore. 15
 Bohemiæ Regum series, ex qua Ferdinandi II. ius heredita-
 rium, & legitimam in regno Bohemiæ successionem licet
 agnoscere. 92. & seqq.
 Buquoius Comes in Bohemiam mittitur, & Mansfeldium cæ-
 dit. 25. & 26
 Bohemiam cum Bauaro intrat. 37
 Læditur ad Raconitium. 41
 Pragam intrat, post victoriam adeptam. 46
 A Paulo V. Papa per literas laudatur. 52. Morauiam subigit.
 56
 Cæsari vexilla 160. offert. 67. Occiditur in obsidione Castellī
 noui. 80

C.

Cæsares XII. Austriaci laudantur. 17
 Carolus Gonzaga Dux Niuernensis. 81
 Carolus Liechtensteinus occupat Carlostanium. 47
 Come-

I N D E X.

Cometa, anno 1619. visus, quæ nuntiavit. 29. & 46
 Cosmus Medicæus Florentiæ Dux suppetias Cæsari mittit. 25
 Moritur. 79

D.

Dampetræ Comitis mors ad Posonium. 40
 Defensionis Christianæ Sodalitas instituitur. 57
 P. Dominicus, ex ordine Discalceatorum, in prælio Pragensi
 nostros hortatur ad pugnam. 43
 Alberto Belgarum Principi morienti adest. 79
 Dordracena Pseudo-Synodus in Hollandia. 29

E.

Equitum militiæ Christianæ Ordo instituitur. 82

F.

Ferdinandus II. fit Cæsar. 22
 Bannum Imperiale contra Palatinum & alios publicat. 68
 Franciscus Gomarus, Professor Leidensis, nunc Groningensis
 in Frisia. 26
 Fredericus, Comes Palatinus Rheni, à rebellibus eligitur Rex
 Bohemiæ. 24
 Fugit Praga. 45
 In Hollandiam se confert. 69
 Fredericus Spinula, Ambrosij frater, prope Slusam in Flandria
 occumbit. 73

G.

Gabriel Bathorius per Gaborem priuatur Principatu Trā-
 siluania & vita. 59
 Galga Tartarorum Sultanus vincit Polonos. 84
 Gaucherius Equitum Colonellus laudatur. 42
 Gomaristarum seu Contra - Remonstrantium factio in Hol-
 landia. 62
 Gonfaluus Cordubensis varia oppida in Palatinatu inferiore
 occupat. 87
 Gratianus, Valachia & Moldauiaq; Princeps, occumbit in bel-
 lo contra Turcas. 84
 Gregorius XV. fit Papa. 78
 Confirmat ordinem Equitum militiæ Christianæ. 82

Gro

I N D E X.

& 46	Grotius capitur 28. cista effertur è carcere.	30
	H.	
it. 25 79	H Assiæ Lantgravius Mauritius stat pro Palatino.	24
40	Henricus Comes Bergensis obsidet Iuliacum.	90
57	Henricus Matthias, Comes Turrianus, auctor rebellionis	16
genfi	Bohemorum.	45
43	In Silesiam fugit.	85
79	Presburgum cum Gabore frustra obsidet.	32
29	Herbipoli comitia celebrantur.	88
82	Hispanorum victoria naualis ad fretum Herculeum, & altera ad Mamoram.	91
22	Hugonottorum cædes apud Charentonium.	58. & seqq.
	I.	
at. 68 genfis 26	I acobus Arminius, Professor Leidensis, à quibus dicti Arminiani.	85
r Rex	Iagerdorsius, Palatini Exregis Vicarius, iungit se Gabori.	89
24	Indica mercatorum Societas apud Batauos.	41
45	Ioannis Godefridi, Herbipolensis ac Bambergensis Episcopi laus.	30
69	Ioannes Malderus, Episcopus Antuerpiensis, Pseudo-Syno- dum Dordracenam refutat.	53
ndria 73	Ioannes Suichardus, Archiepiscopus Moguntinus, familiae Austriacæ addictus.	17
Trā-	Pacis arbiter inter Spinulam & Principes confœderatos.	70
59	Iuliacum obsidetur ab Henrico Comite Bergensi.	90
84	Excipitur in tractatu Moguntino.	72
42	L.	
Hol-	L Edenbergij cadauer suspenditur.	30
62	Ludouicus XIII. Rex Galliae in Bearnia Hugonottos do- mat.	56
riore 87	Angeliacum S. Ioannis, & alia Hugonottorum oppida ex- pugnat.	81
n bel-	Montem Albanum obsidet.	90
84		Ludouicus
78		
82		
Gro-	G 3	

I N D E X.

Ludouicus Darmstadiensis, Lantgrauus Hassiæ, Cæsari fidus, comitijs interest Mulhusiæ.	32
Moguntino item conuentui. M.	70
M ainij Ducis mors, ad Montem Albanum.	90
Mansfeldius à Buquoio cæditur.	26
Nostros ad Pilsinam deludit.	39
Ex superiore Palatinatu vicinos infestat.	86
Matthias Imperator moritur Viennæ.	17
Mauritius Nassauus, Princeps Arausionensis, Arminianis infestus.	28
Fredericum Comitem Palatinum, nepotem suum, ad se venientem Hagæ excipit.	69
Grollæ obsidionem deserit, veniente Spinula.	75
Castra inter Embricam & Ræsam habet.	90
Maximilianus, Bauariæ Dux, Cæsari fidus.	24
Austriam superiorem subigit.	33
Bohemiam intrat.	37
Pragam ingreditur, post victoriam adeptam.	47
Ad Paulum V. Papam literas scribit.	47
Praga discedit.	53
Ambergam, Camum, & alia oppida in Palatinatu superiore occupat.	87
Moguntina pax inter Spinulam & Principes protestantes unitos.	70
Mons Albanus obsidetur à Ludouico Rege Galliæ.	90
Paulus V. Papa indicit decimas, 10. Moritur.	77
Petersemij Baronis laus.	42
Petrus Berrius ex Arminiano fit Catholicus Parisijs.	29
Philippus III. Rex Catholicus Ferdinando Cæsari succurrit.	25
Moritur.	78
Philippus IV. Rex Catholicus patri succedit.	78
Polonorû clades, & post victoria cõtra Turcas ac Tartaros.	84
Pragense prælium fusè describitur.	44. & seqq.
Praga deditur Bauaro & Buquoio.	45
Presburgum Gabor occupat.	63
Buquoius recuperat.	68
	Gabor

Gabo

R Vdo
R

Rupella

Saxo
M

In Lu

37

Sigism

Vinc

85

Spinula

Gro

lian

Palat

Cur

Iuli

Steine

TH

T

Ite

Turri

V A

V

Vlme

Vnio

16

V

Tr

I N D E X.

	Gabor frustra obsidet.	89
	R.	
32	R udolphi I. Imperatoris pietas erga V. Sacramentum.	18
70	Rudolphus Planta Vallem Musteliam occupat.	37
90	Rupella obsidetur, iussu Ludouici Regis Galliae.	81
26	S.	
39	S axo Elector Cæsari fidus.	25
86	Mulhusensibus comitijs interest.	32
17	In Lusatiam irrumpit, & Silesios ad obedientiam compellit.	
28	37	
ve-	Sigismundus, Poloniæ Rex, Cæsari suppetias mittit.	25
69	Vincit Turcas ac Tartaros ad Danubium & Borysthenem.	
75	85	
90	S pinula Ostendam expugnat.	73
24	Grollam obsidione liberat, Lingam, Aquasgrani & Vesa-	
33	liam occupat.	74
37	Palatinum inuadit.	37
47	Cum Principibus Vnionis transigit Moguntia.	70
47	Iuliacum obsidet per Henricum Comitem Bergensem.	90
53	Steinensis arx in Palatinatu inferiore occupatur à nostris.	87
iore	T.	
87	T abor oppidum Bohemiæ obsidetur & capitur.	86
yni-	Tirnauia recuperatur per Buquoium.	68
70	Iterum à Gabore occupatur.	80
90	Turrianus Comes. Vide, Henricus Matthias.	
77	V.	
42	V allis-Tellinæ defectio à Grisonibus.	34
29	Vdenhemium, arx Episcopi Spirensis, instauratur.	87
25	Vlmensis pax inter Bauarum & Principes Vnionis.	33
78	Vnio, vt vocabant, Euangelica Principum Protestantium, an.	
78	1608. incohata, exstinguitur an. 1621.	68
84	VV.	
19.	VV itenbergensis Dux Frederici Palatini partibus ad-	
45	hæret.	24
63	Transigit cum Spinula Moguntia.	70
68		
oor	APPRO	

APPROBATIO.

HIC Commentarius R. D. AV-
BERTI MIRÆI, S. Th. Licentia-
ti, & Canonici Antuerpiensis, *De bello*
Bohemico sub Ferdinando II. Romanorum Im-
peratore, quia & veritatis enarratione &
stili elegantia eximius, meritò typis
mandabitur. Datum Bruxellis 27. Au-
gusti 1621.

*Henricus Smeyers, Scholasticus Brux-
& librorum Censor.*

APPROBATIO.

COMmentarius hic de bello Bo-
hemico FERDINANDI II.
Cæsaris auspicijs feliciter gesto, Au-
thore Auberto Miræo; nihil continet
fidei Catholicæ, aut morum honestati
contrarium; dignum itaq; prælo cen-
seo. Scriptum Colonia 18. Ianuarij.
M.DC.XXII.

*Henr. Francken Sierstorpfius SS. Th. D.
Gymn. Laurentiani Regens,
Librorum Censor.*

Junius 4 : Grayer 7.
Rudolf & Sifus
Junius Rabon
Günther & Sifus
Grayer 12.

9
C 466 7

ULB Halle

3

004 788 346

VDM

M. 11

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 8

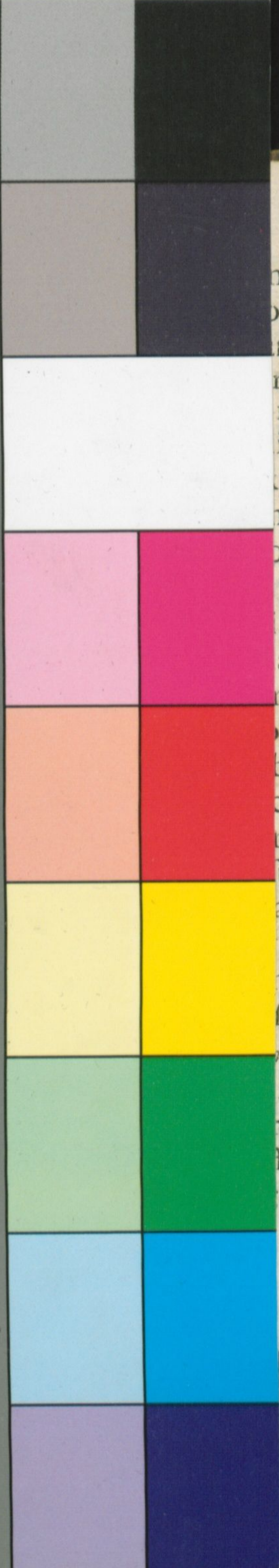
Centimetres

KODAK Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2000

Kodak
LICENSED PRODUCT

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

L A

m mala omnia
omitentur, ne
m vulnera re-
rtum, GALLIA,
RMANIA, BO-
iaque provin-
postolicæ ma-
nostra patrum-
o testatum red-

lla sentina ac
amur, vix eam
n intulerat, cū
ogum Ducis o-
bellis excussit.
culi tricesimo
mpore *Francis-*
uperatis Alpi-
abaudia Duci,
, multaq; alia
ngentes paulò
stiterunt, præ-
ortia, Insubria
sine prole de-
em illius pro-
fet. Ita nimi-
a, qua nulla
ynquam

